

Årsrapport inkl. budgetunderlag

Teknik- och servicenämnden
2024

Enligt teknik- och servicenämnden § 30/2025.

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	4
2 Viktiga och intressanta händelser för individ och samhälle	5
2.1 Skapa tillsammans med	5
3 Verksamhet	6
3.1 Uppföljning av grunduppdrag	6
3.2 Vad får kommunmedlemmen för skattepengarna	7
3.3 Återrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige	9
3.4 Konsekvenser av pågående anpassningar	9
4 Måluppföljning	11
4.1 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska barn och unga få en bra start i livet för att utveckla sin potential	11
4.2 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska de som behöver få bra stöd och en god vård och omsorg för att ha ett gott liv ..	12
4.3 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska det vara lätt att starta, driva och utveckla företag för att skapa arbetstillfällen....	13
4.4 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska vi vara en kreativ kommun för att alla ska trivas med att bo och leva.....	13
4.5 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: Hållbar personalförsörjning	16
4.6 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: God ekonomisk hushållning	16
4.7 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: Ekologisk hållbarhet	17
5 Agenda 2030 - Hållbara Mark	19
5.1 Klimatlöften	19
6 Uppföljning av internkontroll	20
6.1 Årets internkontrollarbete	20
6.2 Uppföljning av internkontrollplanen	20
7 Personal	23
8 Ekonomi	25
8.1 Driftredovisning	25
8.2 Vatten- och avloppsverksamheten	29
8.3 Avfallsverksamheten	30
8.4 Investeringsredovisning	31
9 Annan uppföljning	33
9.1 Övrig uppföljning	33
10 Följetal	35
10.1 Följetal verksamhet	35
10.2 Följetal personal	42
11 Budgetunderlag	44

11.1	Utmaningar och slutsatser utifrån årsrapporten	44
11.2	Omvärld	45
11.3	Ekonomi.....	46
11.4	Personal- och kompetensförsörjning.....	51
11.5	Taxor och avgifter.....	52

Bilagor

Bilaga 1: Sammanställning investeringar Lokaler 2024

Bilaga 2: Investeringar Avfallsverksamheten, översikt, årsrapport 2024

Bilaga 3: Investeringar Gata och park, översikt, årsrapport 2024

Bilaga 4: Lokalforsörjningsplan 2026-2035

Bilaga 5: Investeringar VA, översikt, årsrapport 2024

Bilaga 6: VA investeringsprojekt, årsrapport 2024 (1)

1 Sammanfattning

Grunduppdrag

Nämndens grunduppdrag uppfylls delvis utom för avfallsverksamheten där bedömningen är "helt" tack vare hög kundnöjdhet och för lokalförsörjningen som gått från "delvis" till "i hög grad" på grund av högre måluppfyllelse. Nöjdhetsgraden hos interna behövande förvaltningar påverkas negativt av den underhållsskuld som finns sedan lång tid tillbaka. Omfattande anpassningar påverkar leveranser med bla lägre servicegrader och minskad grönyteskötsel. Förnysetakten på ledningsnät och anläggningar inom VA-verksamheten är mycket låg vilket är en utmaning kopplat till taxekollektivets förmåga att finansiera investeringar framåt samt de risker som finns med gamla ledningar.

Bästa barnkommun

Barn och ungdomar har varit delaktiga vid projekt så som byggnation av ny förskola i Sätilla samt Korshögens förskola där utemiljö och lekplats rustats upp i samråd.

Bästa företagskommun

Vid gemensamma personalmöten har vikten av att i samband med ansökningar av olika slag tänka hela kommunens serviceorganisation. Förvaltningen har i samarbete med andra delar av kommunorganisationen bidragit till förverkligande av Målbild Kinna centrum med sommartorg och juldekorationer.

Tillsammansarbete

Tillsammansprojekt med olika parter pågår avseende testpilot för enklare gång- och cykelväg, utveckling av Campusområdet vid Kunskapens Hus samt en bro i Sätilla.

Hållbarhet

Ekologisk hållbarhet uppnås delvis då det finns indikatorer som är ganska långt från mål. Produktionstakten avseende nybyggnation har tex saktat ned och påverkar andelen egenproducerad solenergi. Positivt är att målet om minst 50 % trästomme uppnås då bla. Kronogårdens förskola är helt byggd i trästomme liksom pågående byggnation av Sätilla förskola.

Personal

Sjukfrånvaron ligger på 6,5 % jämfört med 8,1 % för kommunen totalt och är något högre än föregående års 6,2 %. Långtidsfrånvaron i antal medarbetare är högst inom kost och städ. Vidtagna åtgärder är löpande utbildningsinsatser, åtgärder via skyddsronder samt hälsokontrollsatning under 2024 vilken varit mycket uppskattad.

Ekonomi

Utfallet för de skattefinansierade verksamheterna blev ett överskott på 1,6 mnkr efter stora anpassningar inom alla verksamheter men mest inom kost och städ med en minskning av 20 tjänster. För att kompensera för kost och städs prognostiserade underskott på 5,3 mnkr har gata/park och lokalförsörjning efter nämndbeslut behövt göra ytterligare anpassningar under året.

VA-verksamhetens resultat blev -9,7 mnkr vilket är 2,7 mnkr bättre än budget och ett resultat av anpassningar i form av vakanshållning och minskat antal utredningar. Avfallsverksamhetens resultat blev 1,8 mnkr vilket är 1,4 mnkr bättre än budget.

Investeringar

Lokalinvesteringar uppgick till ca 205 mnkr, ca 100 mnkr mindre än budgeterat pga ändrade tidsplaner för skola och förskola i Ubbhult och Björketorp. Gata/park nyttjade hela årets budget på 46 mnkr. VA investerade för ca 80 mnkr och ramen på 25 mnkr för mindre projekt användes helt.

2 Viktiga och intressanta händelser för individ och samhälle

Efter byggnation slutbesiktigades både Kronogårdens förskola och Ängskolans nya byggnad under juni för verksamhetsstart efter sommarledigheterna. Samtidigt avvecklades förskolan Solgården.

I maj utfärdade VA-verksamheten ett bevattningsförbud då tillräckligt med vatten för att hålla bra nivåer i reservoarerna inte kunde produceras. Detta berodde på en kombination av underhåll av vattenverk och vattenläckor.

Det miljöförbättrande arbetet har fortsatt under året. Successivt utbyte från gammal gatubelysning till ny LED-belysning pågår liksom omställning av flertalet gräsytor till ängsmark runtom i kommunen. Ett nytt återbruk har öppnat på återvinningscentralen vid Skene skog vilket ger alla markbor möjlighet att lämna möbler, prylar och byggmaterial som någon annan kan ha glädje av istället för att det slängs som avfall. Materialet tas sedan om hand av kommunens dagverksamhet Tur och Retur samt Returlaget.

Sedan årsskiftet har Marks kommun tagit över ansvaret för insamlingen av förpackningar från flerbostadshus. I samband med detta har flera fastighetsägare än tidigare valt att ansluta sig varmed fler kommuninvånare nu har möjlighet till utsortering hemma.

Under början av året kopplades Almered, Stjärnhult, Balltjärn och Lillaskog till den 28 kilometer långa överföringsledningen som knyter samman centralorten med de nordvästra delarna av kommunen. Överföringsledningen har möjliggjort för kommunal VA-anslutning av både befintliga och nya bostäder, vilket skapar förutsättningar för utveckling i Marks kommun.

Stort VA-arbete har påbörjats i Öxabäck för att byta ut stora delar av det befintliga ledningsnätet, i samband med detta kommer även beläggning och belysning ses över.

De besparingsåtgärder kommunen behövt vidta för att uppnå en budget i balans märks bland annat genom färre anställda inom gata/park varmed tex underhåll av lekutrustning och övrig skötsel av utemiljöer försämrats jämfört med föregående år.

2.1 Skapa tillsammans med

Teknik- och service har ett pågående testprojekt tillsammans med boende i Björketorp gällande en enklare gång- och cykelväg längs riksväg 41 för att framför allt barn säkrare ska kunna ta sig till skolan. En dialog har förts kring utformning och ansvarsfördelning. Projektet har tillfälligt pausats och undertiden har en enklare GC-väg uppförts i Hyssna mellan Hyssna IF och Bollebygdsvägen.

Det pågår även en dialog och samverkan med basketklubben och handbollsklubben i Marks kommun avseende utveckling av Campus-området vid Kunskapens Hus.

I Sättila har dialog med intressenter kring bro över Storån påbörjats där kommunen i ett första skede behövt göra en egen analys av förutsättningarna.

Berörda medarbetare konstaterar att tillsammansskapandet med kommunmedlemmar, näringsliv och föreningar är väldigt intressant, nödvändigt och samtidigt svårt. Det tar tid att hitta fram till gemensamma lösningar där båda parter är nöjda med ansvars- och kostnadsfördelning. Ännu finns ofta en förväntan på snabba åtgärder där kommunen bidrar mest samtidigt som de resurser kommunen har är begränsade. Förvaltningen har därför påbörjat ett internt arbete för kommunikations- och metodstöd, ett arbete som tas vidare i en gemensam utvecklingsgrupp för samskapande som bildas i början av 2025 inom kommunkoncernen.

3 Verksamhet

3.1 Uppföljning av grunduppdrag

Huvudverksamhet / Uppdraget uppfyllt	Helt	I hög grad	Delvis	I låg grad	Inte alls
Vatten- och avloppsförsörjning			X		
Avfallshantering	X				
Gator, vägar och parker			X		
Lokalförsörjning		X			
Kost-, städ- och löneservice			X		

Precision av grunduppdrag Vatten- och avloppsförsörjning

Följetal	Godkänd nivå	Utfall 2024
Avbrott i det kommunala dricksvattennätet, räknat i minuter per brukare och år	<10 min	6,5 min
Förnyelsetakten av VA-ledningar per år	200 år	323 år
Andel vattenprover med överskridet gränsvärde	<5 %	9 %

Bedömningen är att uppdraget uppnås **delvis**, samma nivå som i tidigare rapporteringar under året. Leveransen har varit förhållandevis god trots bevattningsförbudet under maj månad.

Förnyelsetakten av ledningsnät och anläggningar gör dock att grunduppdraget endast uppnås delvis. Just nu skjuts underhållsskulden på framtida generationer i alltför hög grad.

Precision av grunduppdrag Avfallshantering

Följetal	Godkänd nivå	Utfall 2024
Andel fullgjorda hämtningar av kärlavfall.	99 %	99 %
Andel kommuninvånare som är positiva till hur det fungerar att lämna avfall vid återvinningscentralen. (Undersökning: Kritik på teknik (SKR))	85 %	-

Bedömningen är densamma som vid delårsrapporten i augusti, dvs. att uppdraget uppnås **helt**. Hantering av kärl har överlag fungerat väl, kundnöjdheten ligger enligt egen enkät 2024 mycket högt, på 99 %. SKR:s undersökning genomförs vart tredje år varmed inget utfallsvärde finns för 2024. Nästa mätning sker 2025. Trenden är positiv vad gäller minskat hushållsavfall trots ökat antal villa-abonnemang. Återvinningen av förpackningar har ökat då kommunen tagit över insamlingen av förpackningar från januari 2024.

Precision av grunduppdrag Gator, vägar och parker

Följetal	Godkänd nivå	Utfall 2024
Andel kommuninvånare som är positivt inställda till hur parkerna sköts. (Undersökning Kritik på teknik, SKR)	74 %	-
Andel A och B-fel som åtgärdas inom två månader efter gjord lekplatsbesiktning	95 %	19 %
Beläggningssunderhåll, förnyelsetakt år (NY)	20 år	15 år
Totalt antal elbilar (st)	15 st	28 st

Bedömningen är fortsatt att uppdraget uppnås **delvis**. Verksamheten har fått ökade medel för asfaltsbeläggning vilket förbättrar statusen på gator och vägar. Samtidigt har anpassningskraven under året försvårat åtgärder i övrigt för en högre uppfyllnadsgrad och underhåll av lekturstening, tömning av rensbrunnar, dikning med mera har blivit mer eftersatt än tidigare.

Kritik på teknik utförs vart 3:e år och genomfördes senast 2022.

Precision av grunduppdrag Lokalförsörjning

Följetal	Godkänd nivå	Utfall 2024
Underhållsnivå i lokaler, kr/kvm	>190 kr/kvm	201 kr/kvm

Lokalförsörjningsverksamheten levererar lokaler till samtliga verksamheter inom kommunen samtidigt som målet för underhållsnivå uppnås. Verksamheten har också uppnått det anpassningskrav som fanns. Bedömningen görs att uppdraget uppnås i **hög grad**, vilket är en förbättring med ett steg jämfört med bedömningen i årets april- respektive delårsrapporter. Nöjdhetsgraden hos interna behövande förvaltningar påverkas dock negativt av den underhållsskuld som finns sedan lång tid tillbaka varmed uppdraget inte helt uppfylls.

Precision av grunduppdrag Kost, städ- och löneservice

Följetal	Godkänd nivå	Utfall 2024
NöjdBrukarIndex - Andel brukare som är nöjda med städning av kommunens lokaler (%)	80 %	85
NöjdBrukarIndex - Andel brukare i särskilt boende som är nöjda med hur maten smakar (%)	85 %	62 %
Klimatpåverkan per kg inköpt livsmedel (koldioxidekvivalenter/kg)	<1,6 CO2e/kg	1,4 CO2e/kg
Andelen korrekta tidrapporter (%)	95 %	85 %
Kostnad per elev åk 1-9 kommunal grundskola jämförs mot rikssnitt (%) (Kolada N15013)	+/-10 %	inget utfall ännu

Den sammanfattande bedömningen är att grunduppdraget uppfylls **delvis**, samma bedömning som tidigare under året. Orsaken är att anpassningarna inte når en ekonomi i balans, samtidigt har verksamheten överträffat besparingsmålet. Under matråd samt vid uppföljning med elever på tre grundskolor i maj månad framkom en lägre nöjdhet medan årets skolmatsenkät har ett resultat med hög nöjdhet från 526 svarande elever i årskurserna 4 och 7. För barn på förskolor samt för äldreomsorgens brukare har inga märkbara anpassningar genomförts och där är bedömningen att kostverksamheten uppfyller uppdraget i **hög grad**. Andelen ekologiska livsmedel är fortsatt lågt om än till förmån för svenska råvaror och en låg klimatpåverkan. Måltiders näringsriktighet uppfylls helt för samtliga måltider, både för skola och omsorg.

Städverksamheten uppfyller uppdraget **delvis**. Anpassningsarbetet pågår och utvärdering har inte slutförts ännu. Nya nöjdhetsmätningar för 2024 har försenats till januari 2025. Eleverna har under hösten svarat på frågor om upplevd renhet i klassrum och toaletter. 83% är nöjda med städningen i klassrummen medan 46% upplever att det är rent på toaletterna. Ytterligare nöjdhetsmätningar sker via telefonintervjuer med skolpersonal under januari 2025.

Löneservice uppfyller uppdraget **delvis** beroende på att ekonomin inte är i balans samt att den nyligen genomförda revisionen av lönehanteringsprocessen visade på behov av förbättringar. Teknik- och serviceförvaltningen startade under hösten tillsammans med HR på kommunstyrelsens förvaltning, på vars uppdrag lönehanteringen sker, ett antal åtgärder utifrån framtagna handlingsplan. En nyinrättad tjänst som lönechef, med tillträde januari 2025, rekryterades i slutet av året för att stärka och utveckla löneprocessen.

3.2 Vad får kommunmedlemmen för skattepengarna

Kostverksamheten levererar 175 000 middagar och 134 000 kvällsmål till äldreomsorgen totalt varje år. Till förskolor serveras dagligen frukost, mellanmål och totalt 390 000 luncher på ett år. Skolluncher inkl. gymnasieluncher uppgår till totalt 900 000 per år. Alla måltider är näringsberäknade och klimatberäknade.

Snittvärdet är sedan flera år 22 % ekologiskt jämfört rikssnittet på 29 %. Andelen ekologiskt är lägre än rikssnittet samtidigt som verksamheten prioriterar svenskt och kött från lokala leverantörer. 77 % av eleverna är nöjda med skolmåltiden vilket är ett högt resultat jämfört föregående tre års mätningar med ett snitt på 65 %. Resultatet är hämtat från våra interna enkäter och bygger på elevernas egna synpunkter. Inom äldreomsorgen upplever brukare i särskilt boende lägre nöjdhet med maten och måltidsmiljön, 60 % nöjdhet jämfört förra årets 80 % och jämfört rikssnittet på särskilda boende i Sverige på 72 %. Samtidigt är det betydande skillnader mellan kommunens olika boenden.

Städverksamheten levererar städning till ca 90 olika kommunala fastigheter och lokaler omfattande en yta på ca 145 000 kvm. Kostnad är 281 kr/kvm för helår 2024 och har minskat med drygt 4 % från föregående år. Runt 80 % av all städning levereras till förskola, skola och gymnasiet inklusive idrottshallar. Hållbara och moderna städmetoder används för en låg kemikalieanvändning samt med robotstädmaskiner för en god inomhusmiljö. Resultatet vid senaste kundnöjdhetsmätningen 2023 låg på 85 % men under 2024 hanns inte mätning genomföras pga. tidsbrist. Anpassningar under 2024 har medfört att det finns en uttalat lägre

nöjdhet inom vissa delar till följd av minskad och förändrad service på grundskola och gymnasiet.

Lokalförsörjningen prioriterar och använder tilldelade underhållsmedel. Vid överskott inom andra delar av lokalförsörjningens budget prioriteras underhållsåtgärder för att bibehålla värde och funktion i de lokaler och anläggningar som kommunmedlemmarna använder. Effektiviseringar har gjorts inom grönyteskötsel och där har också en robotisering påbörjats.

Förvalttad yta har ökat, framförallt genom nybyggnationer, samtidigt som personalmängden hållits lägre pga anpassningar vilket har påverkat servicenivåer.

För att vara lyhörda för kommunmedlemmens behov och önskemål så hålls husmöten på varje enskilt objekt, men förvaltningen deltar också i möten med idrottsföreningar som Kultur- och fritidsförvaltningen håller i.

För den tekniska verksamheten genomfördes den senaste "Kritik på teknik"-mätningen 2022. Då mätningen bara genomförs vart tredje år inväntar vi 2025 års resultat för att se hur leveranserna upplevs. Positivt är återvinningscentralens mycket höga kundnöjdhet och att hämtning av hushållsavfallet i stort fungerar väl. Felanmälningar avseende snöröjning samt hål i väg eller trottoar har minskat. Det sistnämnda är ett resultat av ökat beläggningsarbete och uppföljningen av snöröjningen har förbättrats avsevärt via GPS.

Av kommunens invånare är ca 65 % anslutna till det kommunala VA-nätet. För ca 8 öre per liter får man ett rent och gott vatten. I den senaste "Kritik på teknik"-undersökningen 2022 var 92 % positiva till kvaliteten på kranvattnet och 74 % hade inte upplevt någon störning i vattenförsörjningen.

3.3 Återrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige

Uppdrag	Startdatum	Status	Kommentar
Möjliggöra för att den kommunala verksamheten ska kunna arbeta med att minska mängden avfall. Detta genom ett förebyggande arbete samt möjlighet att källsortera det avfall som uppstår.	2018-12-17	 Pågående	Möjlighet till källsortering inomhus på Rydals konferenscenter, Kommunhuset, Kinnaström, Ugglan och Boråsvägen 26 finns genom detta arbete. Resursbehov har tydliggjorts i budgetunderlag men inte prioriterats politiskt. Utan särskild resurssättning kommer arbetet med resterande kommunala verksamheter att pågå under lång tid.
För att vägföreningar ska kunna sköta det mindre vägnätet, måste kommunen bidra med sin del av kostnaderna. Teknik- och servicenämnden får därför i uppdrag att utreda hur kommunen bäst kan göra detta. Utdelade belopp till vägföreningar ska kunna beräknas i förväg och inte vara beroende av andra verksamheter inom teknik- och servicenämnden.	2019-11-26	 Pågående	Från och med 2022 är totalt 2,1 mnkr öronmärkta i teknik- och servicenämndens budget för att endast nyttjas till utbetalning av bidrag till enskild våghållning. Utredningen av styrdokument för bidraget är försenad på grund av hög arbetsbelastning. Budgetposten bör indexuppräknas årligen för att bidragsnivån ska kunna bibehållas. Problem uppstår när budgetposten är öronmärkt till bidrag samtidigt som bidragsbeloppet ska kunna beräknas i förväg, bland annat beroende på att antalet berättigade vägar varierar från år till år. Teknik- och serviceförvaltningen utför drift på vissa enskilda vägar vilket har skapat en otydlig situation vad gäller väghållansvar. Utredning och förslag om kommunens drift av enskilda vägar är klara för politisk vidarehantering.
Genomför en mer omfattande utredning om problemet med igensatta rör. Utredningen ska ge klarhet i metodiken för omhändertagandet av fett samt omfattningen och finansieringen av åtgärden. Utredningen ska vara klar i april 2021.	2020-12-17	 Försenad	Projektet med insamling av matfett har tyvärr inte gett några större förbättringar i rörledningarna eller pumpstation i det aktuella området där projektet genomförts. Utmaningen är att få till en beteendeförändring och därför har projektet fortsatt under 2024 med mer informationsinsatser från MBAB i bostadsområdena. Våtserverter har också blivit en stor bidragande orsak till stopp, utöver matfettet. Detta utreds nu separat. Avfall har haft möte med hemtjänstens personal för att påminna om vikten av att slänga våtserverter i restavfallet och inte i avloppet. Personalen ska även informera brukarna om vikten av att torka ur stekpannan innan diskning.
Teknik- och servicenämnden får i uppdrag att specificera underhållsskulden och presentera en åtgärdsplan.	2021-11-18	 Pågående	Underlag har tidigare presenterats i samband med budgetberedning i september 2022. Återrapportering sker i början av 2025.
Teknik- och Servicenämnden får i uppdrag att utreda möjligheten att ge bidrag till exempelvis byalag som vill bygga GC-vägar, och i anslutning till uppdraget genomföra mindre pilotprojekt.	2022-01-01	 Pågående	Arbete pågår. Pilotprojekt pågår i Björketorp och Hyssna.

3.4 Konsekvenser av pågående anpassningar

Ramfinansierad verksamhet

Gator, vägar och parker

Verksamheten har vakanshållit tjänster och minskat antalet säsongsanställda vilket påverkat arbetsmiljön mycket negativt. Skötsel av utemiljöer och underhåll av lekplatser har försämrats. En del gräsytor har ställts om till ängsmark både för att minska kostnader och öka den biologiska mångfalden på sikt. Uppdatering och utveckling av strategiska dokument, rutiner, policys med mera har fått stå tillbaka.

Internfinansierad verksamhet

Lokalförsörjning

Verksamheten har vakanshållit ett par tjänster, vilket ökat belastningen på befintlig personal. I och med att förvaltningsytan ökar, framförallt genom nybyggnationer, ses det som en dubbel besparing att öka ytan med en

minskad personalmängd. Servicegrad och närvaro för de vi är till för påverkas negativt.

En del grönytor som gata/parkenheten tidigare skött har övertagits i områden där det bedöms som ett effektivare utnyttjande av resurser. Utvärdering görs inför kommande växtsäsong. Vidare kommer samtliga grönytor att skötas mer begränsat och underhållet på gräsplaner minska.

Budget för trygghetsåtgärder har minskats med risk för ökad skadegörelse och otrygghetskänsla. Skadegörelsen ökade som tur är inte under 2024 men många synpunkter inkom från framförallt förskolor på att belysningen släcks vissa tider.

Den största planerade besparingen låg inom driftunderhållet. Verksamheten lyckades hålla underhållet på en högre nivå än föreslagen besparing till följd av omfördelningar av överskott inom både drift- och investeringsbudget. Underhållsskulden påverkar den estetiska upplevelsen av inne- och utemiljön samt även arbetsmiljön.

Den borttagna så kallade lokalbanken gör att lokalförsörjning inte har någon reserv för oförutsedda händelser, vilka förvaltningarna får ta hand om själva. Lokalbanken hade också kunnat användas för att hantera kostnader för vakanta kontorslokaler och därmed driva på utvecklingen kring förtätning av kontorsarbetsplatser. I nuläget finns inga möjligheter att bli av med kostnaderna för dessa om de inte efterfrågas av annan förvaltning.

Kost- och städservice

Kost- och städverksamheten har ställt om organisationen för en serviceleverans med 20 heltidstjänster färre. En anpassning av både måltids- och städservice har genomförts. Verksamheten utgår nu från "full rotation" där ordinarie personal roterar inom en geografisk yta för att täcka upp frånvaro och ledigheter istället för att ersätta med vikarier. Köpande förvaltningar har främst upplevt att lokalvård sker med lägre frekvens och oregelbundna tider.

Anpassningarna har varit tidskrävande och har ännu inte lyckats bidra till en budget i balans. Full effekt beräknas först efter våren 2025 men framtida kostnadsläge är fortsatt osäker vad gäller prisutveckling på livsmedel och löneutveckling jämfört med budgeterad nivå.

Personalminskningen har lett till en minskning av antalet rätter till ett alternativ per dag istället för två och att salladsbord ersatts med tre grönsaker. Under vårens matråd med elever framkom en lägre nöjdhet med skolmåltiderna efter anpassningen av lunchalternativ. Vid ordinarie enkätundersökning i slutet av året med 526 svarande elever i årskurs 4 och 7 blev resultatet högt med i snitt 77% nöjda, ett resultat högre än 2023 års 73 % och 2022 års 57 %. För att höja måltidsnöjdheten har menyer ändrats under 2023 och 2024 med högre prioritering av elevernas favoriter samt en högre frekvens av kött, fisk och fågel än tidigare.

Taxefinansierad verksamhet

Vatten och avlopp

Verksamheten har hållit vakanser längre än normalt vilket påverkat mängden uppgifter som kan utföras och belastning på befintliga medarbetare. Stora besparingar har uppnåtts genom minskade utredningar vilket om det fortsätter kommer försämra kvaliteten på arbetet. Verksamheten har också sett över kostnadsföring av tid som flyttats till mer rättvisande investering istället för driftkostnad.

Avfall

Avfallsverksamheten har en ekonomi i balans under förutsättning att kollektivet får medel för hantering av lakvatten som utgör en stor kostnad.

4 Måluppföljning

Kommunens verksamhet ska planeras med vision och mål för Marks kommun som utgångspunkt. I detta avsnitt följs mål och indikatorer upp.

Symbolförklaring	
	Mål för indikator: uppnått
	Mål för indikator: delvis uppnått
	Mål för indikator: inte uppnått
	Kan inte bedömas

4.1 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska barn och unga få en bra start i livet för att utveckla sin potential

Kommungemensamma mål: Kommungemensamt mål Bästa barnkommun

Nämndens mål: Barn ska vara delaktiga i samband med utformning av utvändiga lekmiljöer på skolor och förskolor

Nämndens bedömning är att målet har uppfyllts **helt** under året. Bedömningen grundar sig på att målvärdet för indikatorn har nåtts.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Andel delaktighet i samband med utformning av utvändiga lekmiljöer (%)	100	100	100	100	

Andel delaktighet i samband med utformning av utvändiga lekmiljöer (%)

För större projekt är elever och ungdomars delaktighet en självklarhet och en del av projektet. Inför byggnationen av ny förskola i Sätilla, och även vid mindre lekplatsåtgärder på skolor och förskolor, sker kommunikationen via rektor, lärare och pedagoger. Ett exempel på detta är Korshögens förskola där utemiljö och lekplats rustats upp i samråd under året.

Nämndens mål: Lokaler och utemiljöer för skola, förskola samt kultur och fritid ska vara hållbara, ändamålsenliga och användas kostnadseffektivt

Nämndens bedömning är att målet har uppfyllts **helt**. Bedömningen grundar sig på en samlad bedömning för kost- och städ- samt lokalförsörjningsverksamheten och att utfallet för de valda indikatorerna är i nivå med eller har överträffat målvärdet. Samtidigt påverkas interna behövande förvaltningar av den underhållsskuld som finns.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Antal projekt som följer p-märkningsmetodiken för att säkerställa en god inomhusmiljö	2	3	7	≥ 7	
Energimängd per kvadratmeter (kWh/kvm). Gäller samtliga energislag och mäts i egenägda byggnader innehållande kommunal verksamhet.	126	123	116	<120	
NöjdBrukarIndex - Andel brukare som är nöjda med städning av kommunens lokaler (%)	85	85	85	>75	
Andel godkända kvalitetskontroller av levererad städning (%)			70	≥ 75	

Antal projekt som följer p-märkningsmetodiken för att säkerställa en god inomhusmiljö

Strömskolan hus D, Horredshallen nya delen, Lyckeskolan, Lyckehallen, Kaskad, Ängskolan och Kronogårdens förskola har följt P-märkningsmetodiken.

Energimängd per kvadratmeter (kWh/kvm). Gäller samtliga energislag och mäts i egenägda byggnader innehållande kommunal verksamhet.

Under 2024 har 118 kWh/kvm förbrukats vilket är en minskning jämfört med utfallet för 2023 som var 123 kWh/kvm. Hänsyn har tagits till väderlek genom användning av s k energiindex. Därigenom blir indikatorn

väderoberoende och säger mer om arbetet med att optimera energiförbrukningen. Energoptimerande åtgärder är en naturlig del i lokalförsörjningsverksamhetens arbete.

NöjdBrukarIndex - Andel brukare som är nöjda med städning av kommunens lokaler (%)

Resultatet bygger på den senaste kvalitativa undersökning utförd i december 2022 med 150 svaranden som besvarat frågor om nöjdhet med utförd städning. Gällande helhetsomdömet är 85 % nöjda. Samtidigt är det endast 27 % som svarar ja på frågan om de känner till vad som ingår i den städning som utförs. En mindre uppföljning med elever i årskurs 4 och 7 under hösten 2024 har genomförts. De svarar med högt betyg för klassrum och korridorer (83%) medan det för matsalen och toaletter är lägre grad (46%) nöjdhet. Via matråd och husmöten är kommunikation och information en viktig prioriterad åtgärd för att nå ut med den servicenivå som idag levereras. Den större mätningen sker var tredje år och nästa mätning sker 2025.

Andel godkända kvalitetskontroller av levererad städning (%)

Kvalitetskontroller har utförts på Lyckeskolan, Snickargårdens förskola, Strömskolan, Stommenskolan, Näktergalens förskola, Sjöbyskolan samt Horredshallen. Åtgärder handlar främst om behov av utökad städning, utbyte skurmaskiner, dialog om golvunderhåll samt frekvensöversyn. Flest kvalitetskontroller har prioriterats på P-märkta byggnader. Totalt sju av tio verksamheter har följts upp under hösten. Avvikelsen beror på arbete med anpassningar och omorganisation.

Nämndens mål: Måltider som serveras skall vara näringsriktiga och bidra till hållbarhet och miljö

Nämndens bedömning är att målet uppfylls **helt**. Bedömningen grundar sig på följande: Skollagstiftningen beskriver att skolluncher ska vara näringsriktiga. Kostverksamheten tillgodoser rätt näring i enlighet med lagkravet helt vilket beräknas via verksamhetens kostplaneringssystem och dietist. Hänsyn tas även gällande specialkostbehov.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024
NöjdBrukarIndex - andel brukare som ger högst eller näst högst betyg på skolmåltiden (%)	57	73	77	>75

NöjdBrukarIndex - andel brukare som ger högst eller näst högst betyg på skolmåltiden (%)

Resultatet utgår ifrån kostverksamhetens egen enkät. Totalt 526 elever från åk 4 och 7 svarade på ett antal frågor gällande matens smak och utseende, måltidsmiljö samt bemötande från personalen i köket. Resultatet 77 % är högre än 2023 och uppfyller målet om minst 75 % nöjdhet. Eleverna upplevde att bemötandet från personalen var bra (90 %), att ljudvolymen var acceptabel (87 %) och att det mer ofta än sällan var rent och snyggt i matsalen (71 %). På frågan om eleverna tycker skollunchen är god svarar 71 % av eleverna alltid/oftast.

Resultatet visar att eleverna generellt är nöjda samtidigt som antalet alternativ på menyn och salladsbordet har anpassats under 2024. Samtidigt visar resultatet att olika skolor är olika nöjda. Kostverksamheten tar resultaten vidare för dialog med eleverna på respektive skola via matråden.

Nämndens mål: Barn och unga ska ges grundläggande information och medvetenhet om en hållbar avfallshantering

Nämndens bedömning är att målet **inte** uppfyllts under året.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024
Antal fortbildnings-/inspirationsinsatser riktade till lärare eller barn som rör hållbar avfallshantering	1	0	0	≥ 5

Antal fortbildnings-/inspirationsinsatser riktade till lärare eller barn som rör hållbar avfallshantering

Det har varit svårt att hitta en ingång till att nå lärare. Skolverksamheten har i dagsläget ingen möjlighet att ha ytterligare riktade dagar utöver ordinarie undervisning.

4.2 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska de som behöver få bra stöd och en god vård och omsorg för att ha ett gott liv

Nämndens mål: Måltider som serveras skall vara näringsriktiga och bidra till hållbarhet och miljö

Målet om att maten ska vara god uppfylls **delvis** och grundar sig på 2024 års värde i Socialstyrelsens årliga undersökning samt genom enkätundersökningen av matlådor inom hemtjänst.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
NöjdBrukarIndex - Andel brukare i särskilt boende som är nöjda med hur maten smakar. (%)	74	80	62	>86	
Nöjd Brukar Index - Andel brukare i hemtjänst som är nöjda med hur maten smakar (%)	96	96	92	>96	

NöjdBrukarIndex - Andel brukare i särskilt boende som är nöjda med hur maten smakar. (%)

Avser 2024 års värde i Socialstyrelsens årliga undersökning "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?". Värdet är hämtat från Kolada U23467 särskilt boende 2024 och frågan "Hur brukar maten smaka?". Värdet kan jämföras med rikssnittet som var 72%. Dialog har förts med socialförvaltningen kring årets resultat som är svåranalyserat då svaren skiljer sig från olika verksamheter med samma tillagningskök, att frågan är bred samt att det finns ett delat ansvar mellan förvaltningarna kring måltiderna. Det har därför beslutats om en fördjupande enkät bland de boende samt en enkät till personal för att samla in mer information och kunskap. Kostverksamheten kommer under 2025 bjudas in till aktiviteter som socialförvaltningen planerar för att fördjupa kunskapen om mat och måltider.

Nöjd Brukar Index - Andel brukare i hemtjänst som är nöjda med hur maten smakar (%)

Mätningen avser matlådan och sker var tredje år. Senaste mätningen genomfördes under våren 2024. Av drygt 50 enkäter har endast 12 svar lämnats in vilket är en betydligt lägre andel än tidigare varmed resultatet inte är lika tillförlitligt.

4.3 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska det vara lätt att starta, driva och utveckla företag för att skapa arbetstillfällen

Kommungemensamma mål: Kommungemensamt mål Bästa företagskommun

Nämndens mål: Varje verksamhet som bedrivs inom nämndens ansvarsområden ska hålla hög kvalitet i alla tjänster, ett gott bemötande och en god service

Bedömningen är att målet **delvis** är uppfyllt.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Antal genomförda insatser i handlingsplan Förenkla - helt enkelt			1	≥2	

Antal genomförda insatser i handlingsplan Förenkla - helt enkelt

Tabellen nedan visar vilka insatser samt status och eventuella effekter som nämndens verksamheter hittills prioriterat att arbeta med kopplat till Förenkla - helt enkelt. På grund av besparingar har tjänsten gatuingenjör varit vakant, vilket gjort det svårt för verksamheten att hinna med arbetet.

Insats	Klart	Status	Effekter/Resultat
Göra det enkelt att ansöka om olika tillstånd	2025	Pågår	Förenklad tillståndsansökan
Interna handläggningsrutiner Gata/Park	2025	Ej påbörjad	Kvalitets- och leveranssäkring
I samband med ansökningar av olika slag, tex. dispensansökningar, tänka hela kommunens serviceorganisation	2024	Klar	Ökad medvetenhet hos medarbetare. Ett fortsatt kontinuerligt arbete.

4.4 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska vi vara en kreativ kommun för att alla ska trivas med att bo och leva

Nämndens mål: Vatten- och avloppsinfrastruktur med en hög uthållighet och kapacitet samt en hög kvalitet på dricksvattnet

Bedömningen är att målet är uppfyllt **delvis** under 2024. Bedömningen grundar sig på att leveranssäkerheten är relativt hög. Andelen utläckage är något högre än målet, främst beroende på spolning av vatten i samband med ombyggnation av överföringsledningen. Detta görs för att vattnet inte ska bli stillastående innan abonnenter är påkopplade. Andelen vattenprover med överskridet gränsvärde är inte jämförbart med tidigare år eller mål, eftersom det i samband med uppdaterade föreskrifter från livsmedelsverket bedöms på annat sätt.

För att målet ska uppfyllas i högre grad måste förnyelsetakten på ledningsnätet öka, vilket kommer minska mängden läckor och bräddat vatten.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Mängd bräddat spillvatten (tm3)	117	250	94	<120	
Avbrottsid på det kommunala VA-nätet räknat i minut per brukare och år (minuter)	6,6	5,5	6,5	<5	
Andel kommuninvånare som tycker kvalitén på kranvattnet är bra (%)	92	92	92	≥ 96	
Andel vattenprover med överskridet gränsvärde (%)		5	9	≤2	
Andel utläckage i ledningsnätet för dricksvatten (%)			33	≤30	

Mängd bräddat spillvatten (tm3)

Då det varit en ovanligt torr höst är årets bräddning låg jämfört med tidigare år.

Avbrottsid på det kommunala VA-nätet räknat i minut per brukare och år (minuter)

Avbrottsiden på det kommunala VA-nätet baseras på antal vattenläckor. Antalet vattenläckor ligger på en jämförbar nivå mot tidigare år, men vissa ledningar har drabbats av flera läckor och är i stort förnyelsebehov. Målet är inte uppfyllt eftersom antalet vattenläckor är för högt.

Andel kommuninvånare som tycker kvalitén på kranvattnet är bra (%)

92 % av kommuninvånare tycker kvaliteten på kranvattnet är bra enligt SKR:s undersökning "Kritik på teknik" 2022, en undersökning som utförs var tredje år. Målet om 96 % eller högre indikerar en ambitionsnivå för nästa mätning 2025.

Andel vattenprover med överskridet gränsvärde (%)

Under 2024 hade 9 % av vattenproverna halter som överskridit något gränsvärde. Vattenprover har bedömts i två år enligt de nya föreskrifterna med resultaten 5 % 2023 samt 9 % under 2024. Med de äldre föreskrifterna har resultatet varit runt 5 % för antal vattenprover som varit tjänliga med anmärkning samt otjänliga. Uppföljningen av proverna indikerar att det främst är mikrobiologiska gränsvärden som överskridits.

De nya Dricksvattenföreskrifterna (LIVS 2022:12) har förändrat hur bedömning av vattenprover görs. Två mikrobiologiska parametrar ska bedömas från prov till prov eftersom ingen onormal förändring får ske. Det kan innebära en större variation i andel godkända prover jämfört med bedömning enligt tidigare föreskrifter där gränsvärden fanns. Det nya sättet att bedöma prover kan innebära att fler prover bedöms som överskridna i jämförelse med om det hade bedömts enligt tidigare föreskrifter.

Andel utläckage i ledningsnätet för dricksvatten (%)

Utläckaget är något högre än målet för 2024.

Nämndens mål: En utvecklad avfallsverksamhet med ökade möjligheter till återanvändning och återvinning

Nämndens bedömning är att målet uppfylls **helt** under 2024. Bedömningen grundar sig på att andel fullgjorda hämtningar av hushållsavfall förväntas bli högt och målet uppfyllas. Kundnöjdheten har uppfyllts, främst för kärlavfallshämtningen men också för återvinningscentralen. Vid en egen enkätundersökning på återvinningscentralen ligger kundnöjdheten på 99 %. SKR:s undersökning har frågor som är mer relaterade till återvinningsstationerna. Kommunen har i senaste undersökningen "Kritik på teknik" 2022 ökat kundnöjdheten för hämtning av kärlavfallet.

När fastighetsnära insamling av förpackningar börjar tillämpas så förväntas en mycket bättre utsortering av förpackningar vilket leder till en rejäl minskning av mängden avfall i restavfallskärlet. Detta är positivt för både ekonomi och miljö och bidrar till bättre måluppfyllnad.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Andel kommuninvånare som är positiva till hur det fungerar att lämna avfall vid återvinningscentralen (%)	81	96	99	≥ 90	
Antal besökare på återvinningscentralen (st)			69 653	≥70 000	

Andel kommuninvånare som är positiva till hur det fungerar att lämna avfall vid återvinningscentralen (%)

Invigning av återbruket på ÅVC har gett en positivare syn på återvinning och återvinningscentralen.

Antal besökare på återvinningscentralen (st)

Antalet besökare på återvinningscentralen var drygt 69 650 nästan i nivå med målet.

Nämndens mål: Ökad trygghet och tillgänglighet för trafikanter, fotgängare och parkbesökare

Nämndens bedömning är att målet uppfylls **delvis** under 2023 då ett av målen på indikatorerna är uppfyllt. Nämnden arbetar dock kontinuerligt med förbättringar av lekplatsbesiktningen inom gällande budgetramar, vilket varit mycket svårt på grund av ekonomiska besparingar. Verksamheten har under året sparat in på underhåll på bland annat rännstensbrunnar, dikning, gräsklippning och grusning av vägar.

Däremot har andelen gatubelysning med LED ökat samt beläggningsunderhållet på gator är på en bra nivå.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Andel allvarliga (A+B) som åtgärdas inom två månader efter gjord lekplatsbesiktning (%)	50	70	19	100	
Antalet inrapporterade skador till följd av halka (st)			0	≤3	

Andel allvarliga (A+B) som åtgärdas inom två månader efter gjord lekplatsbesiktning (%)

Lekplatsbesiktningen som gjordes i juni visade på tre A-fel, som är en något allvarligare feltyp, samt 107 B-fel. Andelen fel som avhjälps är mycket lägre än målet vilket beror på genomförda besparingar under året för att nå en budget i balans.

Antalet inrapporterade skador till följd av halka (st)

Inga inrapporterade skador till följd av halka.

4.5 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: Hållbar personalförsörjning

Kommungemensamma mål: Personalomsättningen ska minska

Nämndens mål: Personalomsättningen ska minska

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024
Extern personalomsättning (%)	12	7	7	10
Extern personalomsättning chefer (%)	5	11	0	5

Extern personalomsättning (%)

2024	Extern omsättning - räkna bort pension och internrekryterade. De som återstår delas med antal anställda	Extern omsättning - räkna bort internrekryterade. De som återstår delas med antal anställda	Omsättning - de som slutat / antal anställda
TSF totalt	5,8%	7,0%	9,9%
TSF chefer	0,0%	0,0%	0,0%
Marks kommun chefer	5,8%	6,5%	8,0%
Marks kommun totalt	7,6%	9,0%	12,7%

Bedömningen är att målet nås **i hög grad** då omsättningen ligger på 6-7 % och ligger under målet. Anledningen till att det inte bedöms uppfylla målet helt är att personal som slutat tillhör yrkeskategorier som är svåra att rekrytera så som exv. projektledare. Ingen chef har slutat under året.

4.6 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: God ekonomisk hushållning

Kommungemensamma mål: God förvaltning av kommunens egendom

Nämndens mål: Kommunens anläggningar ska förnyas och underhållas så att värdet bibehålls

Nämndens bedömning är att målet har uppfyllts **delvis**. Eftersom avvikelserna är så pass höga för förnyelsetakten och konsekvensen allvarlig påverkar det den samlade bedömningen för den tekniska verksamheten och lokalförsörjningen trots att övriga indikatorer överstiger målvärdet.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024
Förnyelsetakt VA-ledningsnät (år)	0,2	250	323	<200
Underhållsnivå lokaler, (kr/m ²)	168	208	201	>190
Förnyelsetakt beläggningsunderhåll (år)			15	≤20

Förnyelsetakt VA-ledningsnät (år)

Sedan 2024 har nämnden beslutat att redovisa indikatorn på annat sätt. Tidigare beskrevs förnyelsetakten i %, numera skrivs förnyelsetakten i år. Utfallet 2024 på 323 år innebär således att det rör som läggs idag inte kommer att renoveras på 323 år.

På grund av akutrenoveringar på Skene avloppsreningsverk har VA-verksamheten behövt minska ner takten på ledningsrenoveringar. Verksamheten har flertalet stora investeringar i vatten- och avloppsreningsverk framöver, vilket kommer påverka möjligheten att underhålla ledningsnätet negativt. För att motverka konsekvenserna arbetar nu verksamheten med digitalisering av bland annat vattenmätare och flödesmätare, som kan hitta och minska effekten av läckage.

Underhållsnivå lokaler, (kr/m²)

Trots anpassningskrav har en god underhållsnivå kunnat hållas genom omfördelning inom driftbudget och investeringsram. Det planerade underhållet uppgick till 201 kr/kvm under 2024. Utan utökat underhåll till nämnden om 10 mnkr hade underhållet uppgått till 146 kr/kvm och underhållsskulden hade återigen ökat. En god underhållsnivå kan kopplas till Agenda 2030, bland annat mål 12 Hållbar konsumtion och produktion. Underhållsnivå per kvadratmeter påverkas negativt på grund av årets nybyggnationer, vilka i

verkligheten bidrar till en bättre situation totalt för fastighetsbeståndet.

Förnyelsetakt beläggningsunderhåll (år)

Indikatorn är ny för året. Förnyelsetakten i beläggningsunderhållet ligger något bättre än målet på 20 år. Åren 2021 och 2022 låg beläggningsunderhållet på 33 år för att 2023 uppnå 20 år. Med nuvarande beläggningsunderhållsnivå på 15 år kommer kommunen att säkerställa en god standard på kommunala gator och vägar men med en fördröjning av tidigare beläggningssskuld.

De generella riktlinjerna för kommunen är att nybelägga cirka 5 % av det kommunala vägnätet årligen. Under 2024 uppgår den nybelagda andelen till 6,5 % av det totala vägnätet.

4.7 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: Ekologisk hållbarhet

Nämndens mål: Nämndens verksamheter ska bidra till en låg miljöpåverkan

Nämndens bedömning är att målet har uppfyllts **delvis** under året. Bedömningen grundar sig på att utfallet för de olika indikatorerna antingen är i nivå med, nära eller en bit ifrån sitt målvärde.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Andel egenproducerad solenergi i förhållande till förbrukad elenergi egna lokaler (%)	10	11	14	≥ 25	■
Vid rivningsarbeten har möjligheterna att återvinna byggmaterial tillvaratagits			100	100	●
Minst 50% trästomme i minst tre byggnadsprojekt år 2024-2026			1	≥ 1	●
Genomsnittlig mängd koldioxidutsläpp från kommunens tjänstefordon (personbilar/lätta lastbilar) (CO2 g/km)	109	108	103	≤86	■
Klimatpåverkan per kilo inköpt livsmedel (CO2/kg)	1,54	1,51	1,4	<1,5	●
Andel ekologiska livsmedel (%)	22	22	21	>30	■
Andel livsmedelsinköp med svenskt ursprung (%)			56	≥ 70	■

Andel egenproducerad solenergi i förhållande till förbrukad elenergi egna lokaler (%)

Målet för andelen egenproducerad solenergi i förhållande till förbrukad elenergi i egna lokaler har inte nåtts under året. Produktionen har hittills varit generellt sett lägre än föregående år. Bedömningen är att det långsiktiga målet om 50 % kommer att nås år 2030 enligt plan. Lokalförsörjning arbetar med installation av minst en ny solcellsanläggning per år för att i enlighet med Agenda 2030 öka andelen förnybar energi och därigenom minska klimatpåverkan. Under 2024 har ny anläggning installerats på Ängskolan, Torestorpskolan, Assbergs förskola och Kronogårdens förskola.

Vid rivningsarbeten har möjligheterna att återvinna byggmaterial tillvaratagits

Vid rivning av delar av Ängshallen har inventering gjorts över vad som kan återbrukas antingen internt i kommunen eller av annan part. Material såsom fasadtegel, takstolar, limträbalkar och fönster återbrukas. Utöver detta renoveras och återanvänds i stort sett all idrottsutrustning. Samma arbete gjordes inför rivning av Sätilla förskola.

Minst 50% trästomme i minst tre byggnadsprojekt år 2024-2026

Kronogårdens förskola är slutbesiktigad och byggd helt i trästomme. Byggnation av Sätilla förskola pågår och den byggs helt i trästomme. Ängshallens tillbyggnad har limträbalkar vilket utgör en god del av stommen.

Genomsnittlig mängd koldioxidutsläpp från kommunens tjänstefordon (personbilar/lätta lastbilar) (CO2 g/km)

Kommunens tjänstebilar (personbilar och lätta lastbilar) har ett genomsnittligt koldioxidutsläpp på 103 gram per kilometer enligt WLTP och avviker från nämndens helårsmål om 86 gram. Då anskaffningar görs av nya fordon väljs alltid fordonsmodeller med låg miljöpåverkan där det är möjligt. Ett ökat antal elbilar och laddhybrider kommer krävas för att minska utsläppen och vid beställning av nytt fordon krävs en motivering av förvaltningschef om valet inte är ett fordon som drivs på el.

Klimatpåverkan per kilo inköpt livsmedel (CO₂/kg)

Klimatpåverkan från inköpta livsmedel har en stabil nivå och sjunkande trend. Orsaken är kontinuitet i val av råvaror där grönt, fisk, fågel och kött med svenskt ursprung prioriteras. Målet på 1,5 CO₂/kg inköpta livsmedel uppfylls helt vid helåret.

Andel ekologiska livsmedel (%)

Andelen ekologiskt är 21 % och har sjunkit med 1% under året p.g.a. besparingar och livsmedelsval. Kostnaden för ekologiska varor beräknas vara i snitt 12 % högre än konventionella. Fisk, kaffe, spannmål, frukt- och grönt samt mejeriprodukter står för den stora andelen eko.

Andel livsmedelsinköp med svenskt ursprung (%)

Råvaror och livsmedelsprodukter där alla ingredienser har 100 % svenskt ursprung utgör 56 % av de totala inköpen. Bland mejeriprodukter är 99 % svenskt ursprung och för färskt kött samt all kyckling 100 %. Produkter med tillverkningsland Sverige utgör 76 %.

5 Agenda 2030 - Hållbara Mark

Teknik- och servicenämndens verksamheter arbetar huvudsakligen med åtgärder inom temaområdena Grön och klimatneutral kommun samt Motståndskraftiga Mark. Nedan redogörs för de väsentligaste aktiviteterna under året.

Grön och klimatneutral kommun

- Fortsatt arbete med energieffektivisering genom solcellsinstallationer och successivt utbyte från gammal gatubelysning till ny LED-belysning.
- Samordning av kommunens arbete med laddinfrastruktur samt arbete med att tillhandahålla minst en laddpunkt vid kommunala byggnader med fler än 20 p-platser.
- Krav på mer miljövänliga drivmedel i samband med upphandling av transporter.
- Påbörjad översyn av kommunens egna tyngre fordonsflotta.
- Byggnation och öppnande av nytt återbruk på återvinningscentralen vid Skene skog. Materialet tas sedan om hand av kommunens dagverksamhet Tur och Retur samt Returlaget.
- Omställning av flera gräsytor till ängsmark runtom i kommunen för att gynna biologisk mångfald.
- På Näsgatan i Kinna har gång- och cykelväg anlagts i samband med beläggningsarbete.
- På Fritslavägen vid Kasthall har hastighetsdämpande åtgärder anlagts för att säkra gång och cykel i blandtrafik.
- Projektet med att bygga ut gång- och cykelväg utmed Gästgivaregatan har fortlöpt under 2024.
- Sänkning av hastigheter i Skene och Örby samt del av Kinna inom ramen för "Rätt fart i staden".
- Tack vare kontinuitet i val av råvaror där grönt, fisk, fågel och kött med svenskt ursprung prioriteras har klimatpåverkan per kilo inköpt livsmedel gått ned från drygt 1,5 CO₂/kg till 1,4 CO₂/kg.
- Miljövänliga städprodukter så som ultrarent vatten används och kemikalier används endast i undantagsfall.
- Deltagit i LONA-projekt för restaurering och återställande av våtmarker. Hittills har fem dammar anlagts.

Motståndskraftiga Mark

- Anställt en beredskaps- och säkerhetssamordnare, en ny tjänst med kompetens för stöd i arbetet.
- Vidtagande av flera olika åtgärder för stärkt beredskap och säkerhet med tyngdpunkt på vatten- och matförsörjning i kristid samt skydd av samhällsviktig verksamhet.

5.1 Klimatlöften

Marks kommun är med i kraftsamlingen *Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om* som drivs av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen Västra Götaland. Marks kommun har åtagit sig att under 2024-2026 arbeta utifrån 19 av kraftsamlingens 30 klimatlöften. Nämnd och styrelse ska följa upp för nämnden aktuella klimatlöften.

13. Vi utvecklar gaturum för ökad tillgång och attraktivitet: JA
16. Våra nya personbilar körs på förnybar el, biogas eller vätgas: Påbörjat
17. Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal: Påbörjat
21. Vi minskar vårt matsvinn i offentliga måltider och når mål: Påbörjat
22. Vi beräknar klimatpåverkan från maten i offentlig verksamhet och når mål: Påbörjat
24. Vi möjliggör cirkulära arbetskläder: Påbörjat
25. Vi använder cirkulära möbler: Påbörjat
28. Vi energieffektiviserar vårt fastighetsbestånd: Påbörjat
29. Vi bygger i trä: Påbörjat
30. Vi arbetar med återbruk av byggmaterial: Påbörjat

6 Uppföljning av internkontroll

6.1 Årets internkontrollarbete

Nämnder och styrelser har ansvar för att den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde är tillräcklig och ska rapportera om sitt arbete med intern kontroll.

6.2 Uppföljning av internkontrollplanen

Nämndens övergripande risker

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Missnöjda kunder	Genomgång av kundnöjdhet	Antalet felanmälningar har minskat något men ligger ungefär i nivå med föregående år (1 855 st. mot 1 903 st. år 2023). Felanmälningar avseende snöröjning samt håll i väg eller trottoar har minskat. Ett ökat missnöje med gräsklippning inkom under första delen av året via mail och samtal. Antalet synpunkter ligger något högre än föregående år. Elevers nöjdhet med skolmat låg på 77 %, högre än 2023 och målet om minst 75 %. Andel kommuninvånare som är positiva till hur det fungerar att lämna avfall vid återvinningscentralen är mycket hög.
IT säkerhetsrisker	Genomgång av IT-säkerhet	Inga allvarliga avbrott har inträffat. VA har haft vissa problem som det förts en dialog med IT om.
Bristande leveransförmåga kopplat till resurser	Genomgång av budgetunderlag och budgetberedning	Nämnden har inte tillförts medel i förhållande till de behov som aviserats i budgetunderlag vilket påverkat leveransförmågan under året. Störst effekt på leveranserna har anpassningskrav på över 20 mnkr haft under 2024. Inför kommande år har bla 6,5 mnkr fördelats till VA via skattefinansiering, 0,5 mnkr för naturskötsel samt viss kompenserande höjning av internpriser tillåtit.

Ekonomi

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Chefer beslutsattesterar "egna" kostnader såsom resor, utbildning mm	Granskning av beslutsattest gällande chefers egna kostnader	Granskning är utförd för perioden januari-juli. 50 fakturor har kontrollerats. Dels har ett urval gjorts av kurs- och konferenskostnader (25 stycken har kontrollerats av totalt 74 stycken). Dels har ett urval gjorts av 25 stycken andra fakturor utifrån "känsliga" leverantörer, där risken kan tänkas vara större för att inköp görs för egen vinning. När det gäller kurs- och konferenskostnader har kontroller gjorts bl.a. av att chefer inte attesterar fakturor som gäller kurser som man själv har deltagit i. Tre sådana fakturor hittades. Dessutom ska deltagarförteckningar finnas. Där fanns det brister i sex fakturor. Ovan brister är inte samma sak som att oegentligheter har förekommit. Leverantörerna är kända och har använts förut och uppföljande kontroller har skett. I kontrollerna av de övriga 25 fakturorna hittades fyra brister. Det gällde fakturor där det inte framgick vilka inköp som hade skett utan dessa hänvisade till följesedlar, som inte hade bifogats i systemet. Uppföljning har skett med verksamheten.

Personal

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Felaktig löneutbetalning	Att kontrollen av tidsrapporter utförs följs upp i samband med uppföljning av mål	Tidsrapporter har minskat marginellt och tekniska lösningar för att digitalisera och därigenom minska felaktiga underlag kommer dröja ett tag till. Arbetet med att manuellt omhänderta underlagen till löneservice fortgår tills dess och innebär att tydlig kommunikation och information delges till berörda parter. Andelen korrekt ifyllda tidsrapporter är 86 % med målsättning om att helst vara 90 %.
	Kontroll av att rutin följs	Checklista inför lönekörning är känd och används i samband med varje lönekörning. Löneservice har haft mer tid för kvalitativa kontroller och kvalitetssäkring vilket är en förbättring. Resultatet av kontrollerna i sig kräver förbättringsåtgärder för att kunna minimera antalet löneskulder. Det största skälet till 15 - 20 löneskulder i månaden är att tidsregistrering inte utförs av medarbetare i kommunen i tillräckligt stor utsträckning.
Kompetensbrist	Genomgång av rekryteringar	Sökningsunderlaget har förbättrats jämfört tidigare år både gällande antal och kvalifikationer. Utlysta tjänster har tillsatts.

Administration

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Styrdokument är okända, blir inaktuella och ger felaktig information	Årlig granskning av gällande styrdokument	Genomgång utförd. Trafiksäkerhetsplanen för gång- och cykelvägar är under revidering (cykelstrategin inväntas). Lokala ordningsföreskrifter för torghandel behöver uppdateras med tydligare kartbilaga.

Vatten- och avloppsförsörjning

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Aktuella tillstånd för vattenuttag (vattendomar) följs inte	Granskning av att det finns en rutin över hur uppföljning sker varje kvartal och att den följs.	Aktuellt tillstånd och kontrollprogram finns och följs.
Aktuella tillstånd på avloppsreningsverken följs inte	Granskning av att det finns en rutin över hur uppföljning ska ske varje kvartal	Aktuella tillstånd följs och rapporteras löpande varje efterföljande år till tillsynsmyndigheterna.
En ökad tillrinning vid kraftig nederbörd och snösmältning	Intervjua att enhetschef rörnät arbetar utifrån strategin för att minska tillskottsvatten och att uppföljning av åtgärder rapporteras in till miljönämnden årligen i samband med miljörapporteringen.	Den strategi som är framtagen är relining och leta bortkopplingar. Detta sker aktivt, däremot mindre i år eftersom investeringsbudgeten för ledningsrenoveringar är lägre än tidigare år.
Risk att vattentäcker inte har tillräcklig kapacitet under torrår.	Kontroll av att VA-verkens larm fungerar och att rutin för alarmnivåer är kända och följs.	Larmsgränser finns, under sommaren har det förts rutinmässig dialog om nivåerna i vattentäkten. Det sker även extramätningar under torrperioder.
Risk för felaktig information till kunder och entreprenörer.	Kontroll att rutinen Process VA-anslutningar och tillhörande information är uppdaterad och används	Information granskas av kommunikatör och personal vid utskick. Vid något tillfälle har informationen kunnat förbättras.
Anslutningsavgift faktureras inte efter att förbindelsepunkt har meddelats	Kontroll av 10 genomförda anslutningar	10 olika fakturor för anslutningsavgifter har granskats inom kommunen: Gäller fakturanummer: 775857, 788913, 788946, 788951, 788948, 788944, 788953, 78895, 804139, 777824. Samtliga finns i respektive fastighets akt. Fakturorna är korrekta.

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Risk för dataintrång och sabotage som påverkar övervakningssystemet och dricksvattenleveransen.	Kontrollera att rutin är framtagen och följs	Det finns framtagen rutin. I samtal med EC-verk följer dom den aktivt. Ingen incident under året. Det sker även dialog med IT kontinuerligt om att förbättra säkerheten.

Avfallsverksamhet

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Aktuella tillstånd för ÅVC följs inte	Granskning av att det finns en rutin över hur uppföljning ska ske varje kvartal	Aktuella tillstånd följs och rapporteras löpande varje efterföljande år till tillsynsmyndigheterna.
Felsorterat avfall	Kontroll att personal informerar kunder om att vikten att inte slänga i brännbartcontainern om annan container för materialåtervinning kan användas i istället.	Samtal med medarbetare förs kontinuerligt. Uppföljningsmetod bör ses över till kommande år.

Trafik

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Olyckor på kommunala GC-vägar och vägar med anledning av dålig sikt och framkomlighet	Uppföljning av att besiktning skötts enligt plan samt att rutin avseende information följs	I intervju med EC-gata/park meddelades att besiktning sker, men erforderlig dokumentation och rutiner saknas.

Grön miljö

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Fel och brister i lekutrustning leder till att barn och vuxna skadas	Följs upp årligen genom intervju av enhetschef gata/park	Andelen fel som åtgärdats är väsentligt mindre i år än föregående år pga budgetanpassningar.

Lokalförsörjning

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Brukarnas behov av lokaler kan inte tillgodoses med anledning av akuta skador	Säkerställa att inbyggda kontrollmoment fungerar	Inga nyanställningar har skett under perioden, men för framtida rekryteringar kommer rondering att vara en del i introduktionsplanen. Genomgång av ronderingsspärm och dialog kring innehållet har hållits på APT under hösten 2024 i syfte att lyfta arbetet med kontrollmomenten.

Måltidsförsörjning

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Ökat matsvinn	Uppföljning via statistik	Målet är att minska matsvinnet med hälften enligt Agenda 2030. Senaste mätning visade ett spann mellan 27- 40 gram per portion. Målet är 35g/port inom skolmåltider och 100g/port inom äldreomsorgen. Varje kök arbetar dagligen med att minska sitt svinn genom hela kedjan från inköp till servering.

7 Personal

Extern personalrörlighet

Personalomsättningen för 2024 låg på 7 %, vilket är i nivå med föregående år och bättre än målet på max 10 %. Bedömningen är att målet nås i hög grad. Anledningen till att det inte bedöms uppfylla målet helt är att personal som slutat tillhör yrkeskategorier som är svåra att rekrytera så som exv. projektledare.

Kompetensförsörjning

Verksamheterna arbetar utifrån framtagna kompetensförsörjningsplaner men arbetet går långsamt med anledning av de stora anpassningar som genomförts under året. Bristyrken är bla. projektledare, vattenmätartekniker, VA-ingenjörer, kockar, lokalvårdare och styr- och reglertekniker. Strategier för att lyckas med kompetensförsörjningen är naturligtvis att erbjuda en god arbetsmiljö men skiftar i övrigt mellan de olika verksamheterna med exempelvis digitalisering, erbjudande om praktik- och lärlingsplatser, internutbildning och validering av personer med många år i yrket.

Faktorer och händelser som påverkar personal- och kompetensförsörjningen

Kommunens ekonomi med anpassningsbehov för att få en budget i balans har påverkat nämndens personal- och kompetensförsörjning genom minskning av antal anställda inom kost och städ samt vakanshållning av flera tjänster. Detta påverkar kvarvarande medarbetare och deras arbetsmiljö negativt. Ovan angivna bristyrken påverkar också tillgången till kompetens på arbetsmarknaden. Pensionsavgångar de kommande åren kommer att vara en utmaning särskilt för lokalförsörjningen samt kost och städ.

Kompetensutveckling

Via främst medarbetarsamtal men även andra kanaler identifieras kompetensutvecklingsbehov där åtgärder genomförs både på individ- och gruppnivå. Under året har exempelvis utbildning genomförts i regler och rutiner för specialkost och livsmedelssäkerhet. Flera chefer och projektledare har gått en utbildning i att leda och organisera för förnyelse och transformation. En utbildning i utvecklande ledarskap har påbörjats för samtliga chefer. Verksamhet teknik har pga anpassningar minskat på möjligheten till kompetensutveckling under året.

Smartare arbetssätt

Den tekniska verksamheten har påbörjat införandet av digitala vattenmätare som ger fördelar inom bland annat administration, ekonomi, styrning och ökad service mot kund. Verksamheten arbetar just nu med att få fram effektiva möten och sammanställningar med hjälp av transkribering och AI-program.

Lokalförsörjningen har övertagit viss grönyteskötsel från gata/park vilket effektiviserat användningen av personella resurser inom förvaltningen. Parallellt med detta så pågår också ett utvecklingsarbete med att robotisera mer av gräsklippningen, vilket också bidrar positivt till resursanvändningen.

Inom kost- och städverksamheten har verksamheten i samband med anpassningarna fått skapa andra arbetssätt för att klara uppdraget. Full rotation är en metodik som innebär att all personal är tillgänglig för att täcka frånvaro och kan anpassa sin vardag utifrån att ibland utföra uppdraget i en större arbetsgrupp och kök och ibland kunna täcka frånvaro på en mindre förskola.

I samarbete med kommunens Digitaliserings- och IT-enhet tas steg framåt för att identifiera och prioritera bland utvecklingsinsatser, ett arbete som kommer att ta tid.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron ligger totalt på 6,5 % jämfört föregående års 6,2 % och kommunen totalt på 8,1 %. Sjukfrånvaron för kvinnor är något högre än för män.

Korttidssjukfrånvaron inom kost och städverksamheten har en minskande trend samtidigt som långtidssjukfrånvaron har ökat något gällande några medarbetare vars sjukfrånvaroorsaker är icke-arbetsrelaterade.

Korttidssjukfrånvaron inom verksamhet teknik ökar där flertalet sjukfrånvaroorsaker är icke-arbetsrelaterade.

Konkreta åtgärder för att minska sjukfrånvaro

Under de två senaste åren samt under 2025 pågår inom kost- och städverksamheten en friskvårdssatsning som bygger på medicinsk undersökning av nacke, axlar och armar i kombination med genomgång av medarbetares individuella insatser till fysisk träning och rörelse.

Verksamhet teknik upplevde stor arbetsbörda, speciellt under 2024 i samband med att vakanser inte tillsattes. Avstämningsmöten har hållits med prioritering av arbetsuppgifter för att minska den upplevda stressen. En omorganisation pågår där fokus ligger bland annat på att skapa bättre förutsättningar för chefer och därigenom även för medarbetare.

Arbetsmiljöarbete

För att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet så hålls kontinuerligt fokus på de olika aktiviteter som

framgår av årshjulet genom månatlig uppföljning av förvaltningschef samt uppföljning i förvaltningens samverkansgrupp med fackliga organisationer.

Samverkansforum har de senaste åren och året införts inom verksamheterna kost och städ samt lokalförsörjning vilket även stärker skyddskommittéarbetet. Kommunen har tagit fram en vägledning för skyddskommittéarbetet som presenterats i ledningsgrupp och ska implementeras i samverkan.

8 Ekonomi

8.1 Driftredovisning

Tabell driftsredovisning

Belopp i miljoner kronor (mnkr)	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2024	Avvikelse
Totalt				
Intäkter	425,2	427,0	411,2	15,8
Personalkostnader	-160,5	-154,7	-152,5	-2,2
Övriga kostnader	-331,7	-337,0	-325,8	-11,2
Nettokostnader	-67,0	-64,7	-67,1	2,4
Jämförelsestörande poster	0	-0,8	0	-0,8
Nettokostn. inkl. jämförelsestörande poster	-67,0	-65,5	-67,1	1,6
Nämnd, ledning & administration				
Intäkter	14,4	6,0	6,8	-0,8
Personalkostnader	-18,3	-12,0	-13,7	1,7
Övriga kostnader	-4,8	-4,2	-3,5	-0,7
Nettokostnader	-8,7	-10,2	-10,4	0,2
Gata & Park				
Intäkter	32,8	31,3	23,8	7,5
Personalkostnader	-18,4	-17,6	-19,3	1,7
Övriga kostnader	-66,0	-65,3	-58,7	-6,6
Nettokostnader	-51,6	-51,6	-54,2	2,6
Lokalförsörjning				
Intäkter	234,7	246,2	236,8	9,4
Personalkostnader	-25,7	-27,8	-29,0	1,2
Övriga kostnader	-205,8	-216,5	-209,4	-7,1
Nettokostnader	3,2	1,9	-1,6	3,5
Jämförelsestörande post	0	-0,8	0	-0,8
Nettokostnader inkl. jämförelsestörande post	3,2	1,1	-1,6	2,7
Kost & Städ				
Intäkter	143,3	143,5	143,8	-0,3
Personalkostnader	-98,1	-97,3	-90,5	-6,8
Övriga kostnader	-55,1	-51,0	-54,2	3,2
Nettokostnader	-9,9	-4,8	-0,9	-3,9

Jämförelsestörande post inom Lokalförsörjning avser nettokostnader för Samhällsfastigheter (fastigheter i markreserven).

Analys av driftredovisning

Teknik- och servicenämndens resultat 2024 blev ett överskott mot budget med 1,6 mnkr. Kost- och städverksamheten visade underskott med 3,9 mnkr. Innan årets början stod det klart att kost- och städverksamheten inte skulle klara budget eftersom en stor del av finansieringen från 2023 försvann. Anpassningsplaner togs fram vid början av året och både lokalförsörjningen och gata och park har haft i uppdrag att försöka nå ett positivt resultat vilket de har lyckats med.

Inom de ram- och internfinansierade verksamheterna har det genomförts stora och kraftiga anpassningar med varsel och omorganisering inom kost- och städverksamheten, minskat antal säsongsarbetare samt lägre ambitioner när det gäller grönyteskötseln inom gata och park samt vakanshållning av tjänster och minimering av driftunderhållskostnader inom lokalförsörjning.

Notera att det finns en jämförelsestörande post som avser så kallade *samhällsfastigheter* med ett redovisat underskott om 0,8 mnkr. Teknik- och servicenämnden har från 2024 genom lokalförsörjningen tagit över det ekonomiska ansvaret för dessa fastigheter av kommunstyrelsen utan att nämnden erhållit någon utökad driftbudget. Det finns ett uppdrag att återkomma i ordinarie budgetprocess med långsiktiga driftskostnadseffekter för dessa fastigheter. Teknik- och servicenämnden begär att få återkomma med rapporteringen vid ett senare tillfälle än i samband med nämndens behandling av årsrapport 2024. Dock kan

konstateras att det finns och under året funnits många outredda frågor kring dessa fastigheter, att kostnaderna varit och fortsatt är oklara i vissa delar samt att kommunen bör ta nya ställningstagande kring ägandet av vissa av fastigheterna.

VA-verksamheten levererade ett resultat som var 2,7 mnkr bättre än budget. Dock hade verksamheten ett budgeterat resultat på -12,4 mnkr och utfallet blev -9,7 mnkr så verksamheten går inte runt på de taxeintäkter man får. Det ackumulerade underskottet var -20,2 mnkr vid utgången av 2024. Svårigheterna att klara budget har varit känt länge och det finns en plan för att återställa underskottet.

Ekonomi för avfallsverksamheten ser bättre ut. Resultatet blev ett överskott på 1,8 mnkr vilket är 1,4 mnkr bättre än det budgeterade resultatet. Det finns engångsposter som bidrar med 1,6 mnkr till resultatet 2024. Det finns också kostnader som nämnden anser bör belasta skattekollektivet, som gäller rening av lakvattnet.

Nämnd, ledning & administration

Nämnd, ledning och administration redovisade ett överskott om 0,2 mnkr jämfört med årets budget. Förvaltningsledningen och dess stab är ännu inte komplett och en rekrytering av verksamhetscontroller kvarstår och väntas rekryteras under våren 2025.

I nämnd, ledning och administration ingår från 2024 även löneservice. Förra året ingick löneservice tillsammans med ekonomiservice och kontaktcenter i begreppet verksamhetsservice. Då ekonomiservice och kontaktcenter flyttats till kommunstyrelsens förvaltning så upphör redovisning av verksamhetsservice som en egen enhet. Pga. dessa förändringar är det svårt att fullt ut jämföra ekonomin mellan åren.

Den största delen av enheten löneservice finansieras av kommunstyrelsen. Kostnaderna 2024 har varit ca 1,2 mnkr högre än vad som ersatts vilket beror på underfinansiering i förhållande till mängden uppgifter och den stora andelen manuellt arbete då digitaliseringen inte kommit så långt ännu.

Gata & Park

Verksamhet gata och park, inklusive fordonshanteringen gjorde ett överskott mot budget med 2,6 mnkr. En stor anledning är ca 4 % lägre personalkostnader än 2023 vilket gav ett överskott med 1,7 mnkr mot budget. En del består av vakanser som inte tillsatts, bland stab och ingenjörer, och en del av tjänster bland övrig personal som inte återtillsatts. Bland gatu- och parkarbetare var det ca 3 600 färre arbetade timmar vilket motsvarar runt 2 årsarbetare färre.

Intäkterna är lägre än 2023, vilket främst beror på ett elstöd på 1,5 mnkr som erhöles då. Exklusive det så är intäkterna lika stora båda åren. Av de totala intäkterna på 31,3 mnkr så utgör fordonshanteringen 17,2 mnkr. Detta är interna intäkter från främst äldreomsorgen men också från de flesta delar inom teknik- och serviceförvaltningen. En stor del av intäkterna är interna, till följd av köp eller sälj. De externa intäkterna utgjorde 3,4 mnkr 2024 vilket är 1,5 mnkr mer än 2023, exklusive elstödet. Här finns bl.a. ökade intäkter till följd av avgifter för TA-planer och gräv tillstånd.

Budgetavvikelsen för både intäkter och kostnader är stor vilket beror på dessa interna intäkter och kostnader. Dessa är svåra att bedöma och underskattas ofta.

Elkostnaderna för gatubelysning blev 4,6 mnkr, endast 0,1 mnkr lägre än 2023. Trots lägre elpris för förbrukningen, ca 9 %, samt utbyte av äldre belysning till mycket mer energisnål, så har det ätit upp av högre fasta elkostnader.

Kostnader för snöröjning och halkbekämpning har legat på en låg nivå under 2024, 2,9 mnkr att jämföra med 2023 års 4,0 mnkr. Budgeterad kostnad var 3,4 mnkr. Endast externa kostnader ingår, dvs. entreprenader, samt inköp av salt och flis. Av praktiska orsaker har inte fördelning av den egna personalens kostnader för den arbetstid som man lägger på snöröjning prioriterats.

Årets kapitalkostnader uppgick till 17,5 mnkr vilket var 1,8 mnkr mer än 2023. Inför 2024 erhöles 1,5 mnkr i extra budget av kommunfullmäktige för att kompensera för ökade kapitalkostnader till följd av fler investeringar. Det tilldelade beloppet bygger på olika antaganden och simuleringar, gjort under våren 2023 och får ändå sägas ha stämt relativt väl.

Fordonshanteringen är ett nollsummespel för teknik- och serviceförvaltningen, liksom fordonswerkstaden. Det överskott som uppstod 2024 har reglerats med de interna kunderna.

I februari var prognosen för gata och park noll. För att kompensera för kostverksamhetens underskott fattade teknik- och servicenämnden beslut om öka resultatkravet genom anpassningar varmed prognosen i april låg på plus 1,6 mnkr, i delåret plus 1,1, i oktober plus 2,5 för att sluta på 2,6 mnkr.

Lokalförsörjning

Inför 2024 hade lokalförsörjningen ett uppskattat anpassningskrav på 10,8 mnkr för att klara den tilldelade budgetramen. Vid februariuppföljningen var prognosen en budget i balans med utgångspunkt i planerade anpassningar. Lokalförsörjningen har därefter styrt mot ett ekonomiskt överskott på 3,7 mnkr, vilket är en konsekvens av att behöva täcka upp för kost- och städverksamhetens förväntade underskott under året, i syfte att nå en ekonomi i balans för hela nämnden 2024. Utfallet 2024 landade nära den prognos man styrt mot och blev ett överskott om 3,5 mnkr, exkl. jämförelsestörande post avseende *Samhällsfastigheter*.

Teknik- och servicenämnden har från 2024 genom lokalförsörjning tagit över det ekonomiska ansvaret för så kallade *Samhällsfastigheter*. Dessa fastigheter har tagits över från kommunstyrelsen utan att nämnden erhållit någon utökad driftbudget och utan någon bedömning av hur stora de verkliga kostnaderna för fastigheterna är. Utfallet 2024 landade till slut på nettokostnader motsvarande 0,8 mnkr för driftskostnader och akuta underhållsåtgärder som varit svåra att undvika av säkerhetsskäl samt att det finns hyresgäster i vissa fastigheter. Genom övertagandet av det ekonomiska ansvaret fick teknik- och servicenämnden i uppdrag att till budgetprocessen 2026-2029 utreda de långsiktiga driftkonsekvenserna. Uppdraget är inte slutfört i samband med denna årsrapport och teknik- och servicenämnden begär att få återkomma kring detta uppdrag. Dock kan konstateras att det finns och under året funnits många outredda frågor kring dessa fastigheter, att kostnaderna varit och fortsatt är oklara i vissa delar samt att kommunen bör ta nya ställningstagande kring ägandet av vissa av fastigheterna.

Den stora anledningen till lokalförsörjnings starka ekonomiska resultat har varit att driftunderhållet under 2024 prioriterats ned kraftigt jämfört med budget och utfall tidigare år. Utfallet 2024 blev 7,1 mnkr att jämföra med utfallet 2023 om 10,7 mnkr. Konsekvensen av denna prioritering har lett till en ökad underhållsskuld och negativ upplevelse av lokalerna. Anpassningsplanen under 2024 har framför allt handlat om följande åtgärder:

- Minimalt driftunderhåll
- Minskad grönyteskötsel samt att mer grönyteskötsel utförs av befintlig personal
- Minskade trygghetsåtgärder
- Lägre ambitioner när det gäller utveckling och digitalisering
- Vakanshållning av tjänster
- Allmän återhållsamhet

Flera av årets genomförda åtgärder behöver fortsätta 2025 och framåt för att nå en ekonomi i balans, där fokus framför allt handlar om att arbeta med grönyteskötsel genom egen befintlig personal samt minskade trygghetsåtgärder.

En av de största ekonomiska förändringarna jämfört med föregående år är nettokostnaderna för energi. 2023 stärktes det ekonomiska resultatet kopplat till energi kraftigt genom statligt elstöd motsvarande 4,3 mnkr. Energikostnaderna 2024 blev något lägre än ursprunglig budget vilket hänförs till aktivt arbete med energieffektiviseringar samt ett gynnsamt klimat under framför all hösten 2024. En annan större förändring jämfört med föregående år handlar om kostnader kopplat till grönyteskötsel som från 2024 i större utsträckning utförs av befintliga fastighetsskötare, vilket genererar lägre kostnader för köpta tjänster men samtidigt mindre tillgänglig tid och resurser till andra arbetsuppgifter för fastighetsskötarna.

Sedan hösten 2024 pågår arbetet med investeringar för att nå upp till lagstiftning avseende laddningspunkter för elfordon. Det innebär att flertalet parkeringsplatser kopplat till kommunala lokaler och anläggningar kräver en utbyggd laddinfrastruktur. Från 2023 har teknik- och servicenämnden tagit över det ekonomiska ansvaret för laddstolpar utan något tillskott till driftbudgeten då befintliga laddstolpar var helt avskrivna och nettokostnaderna bedömdes till nära noll. Den nya utbyggnaden kommer generera nya kapitalkostnader och driftskostnader som ännu inte är kalkylerade då val av teknisk lösning m.m. påverkar framtida nettokostnadseffekter. Initiala kalkyler utifrån nuvarande kunskapsläge tyder på att det kan handla om ca 0,3 - 0,4 mnkr i tillkommande nettokostnader för Teknik- och servicenämnden som idag är ofinansierade. Teknik- och servicenämnden begär finansiering motsvarande tillkommande nettokostnader om 0,4 mnkr. Om inga ytterligare resurser tillförs krävs andra anpassningar inom de ramfinansierade verksamheterna som motvikt till denna tillkommande nettokostnad.

Kost & Städ

Kost och städverksamheten redovisar ett underskott mot budget med 4,0 mnkr 2024. Under året har ett stort arbete med anpassningar gjorts där ca 20 tjänster succesivt minskats. Organisationen har fått ett nytt arbetssätt där medarbetarna behöver rotera mer och täcka upp för varandra på de olika arbetsställena. Antal rätter har minskat där eleverna i skolorna har ett måltidsalternativ istället för tidigare två och ett salladsbord som minskats till tre grönsaker. Städsservicen levereras utifrån en ny frekvens, priestädning, med anpassning av städningen för olika ytor.

2023 gjorde verksamheten ett underskott på 9,1 mnkr trots att man ändå tillfördes 5,1 mnkr för att täcka de stora prisökningarna på livsmedel. Förenklat innebär detta att verksamheten dragit ner kostnaderna med 10 mnkr mellan åren. Neddragningarna har inte gett full effekt under 2024 men väntas ge en helårseffekt 2025.

Personalkostnaderna har minskat mellan åren med 0,9 %. Mätt i antal arbetade timmar så har det minskat med 6,6 % vilket motsvarar ca 10 årsarbetare.

Livsmedelskostnaderna har minskat med 4,9 % och beror på främst på anpassningen till ett måltidsalternativ och tre grönsaker. Prisutvecklingen på livsmedel har under året varit ca 7 %.

Transportkostnaderna har kunnat minskas med 0,8 mnkr, motsvarande 24 % mot tidigare kostnad, till följd av nytt upphandlat avtal.

Planering 2025

Sammanfattning förvaltning

Förvaltningens verksamheter ser ut att kunna nå en ekonomi i balans under 2025 genom fortsättning av en del av de anpassningar som genomfördes under 2024. Osäkerhet finns t ex i form av höjda livsmedelskostnader, mycket låg förnyelsetakt i ledningsnätet med efterföljande risker samt kostnader för lakvattenhantering.

Gata och park

Verksamheten lämnar 2024 med ett överskott och förutsättningarna för att klara ekonomin 2025 bedöms som rimliga. Investeringsramen är dock sänkt relativt mycket till 2025 vilket gör att man bl.a. inte kommer kunna utföra lika mycket beläggningsunderhåll som under 2024.

Kost och städ

Verksamheten har gjort stora anpassningar under 2024 som kommer ge en helårseffekt 2025. Utifrån dessa anpassningar bedöms förutsättningarna att ekonomiskt klara 2025 som möjliga men ändå utmanande. Det finns en hel del osäkerheter t ex i form av höjda livsmedelskostnader. Notera att kvalitetsnivån kommer ligga kvar på en lägre nivå 2025 i form av fortsatt färre måltidsalternativ och anpassad städfrekvens vid frånvaro.

Lokalförsörjningen

Verksamheten lämnar 2024 med ett överskott. Överskottet härleds dock till åtgärder av tillfällig karaktär i form av minskat driftunderhåll av kommunens fastigheter. Den ekonomiska planen för 2025 anses genomförbar med en ekonomi i balans för verksamheten. Lokalförsörjningens ekonomiska ställning framöver påverkas kraftigt i relationen mellan det index (PKV) man tillåts höja internhyrorna med samt kostnadsutvecklingen för energi, hyrda lokaler, material och tjänster m.m. Flera av årets genomförda åtgärder behöver fortsatt genomföras 2025 och framåt för att nå en ekonomi i balans, där fokus framför allt handlar om att arbeta med grönyteskötsel genom egen befintlig personal samt minskade trygghetsåtgärder.

VA-verksamheten

VA-verksamheten har en långsiktig 10-årsplan som innebär en återhållsamhet med reinvesteringar de närmaste åren. Förnyelsetakten i ledningsnätet kommer ligga på en fortsatt mycket låg nivå. Den tidigare beslutade resultatnivån för 2025 bedöms rimlig.

Skene avloppsreningsverk har under december 2024 fått ett nytt tillstånd som innebär att reningsverket behöver renoveras för att nå de miljökrav som ställs på verksamheten. Tillståndet kommer leda till utredningsbehov och i förlängningen investeringsbehov.

Avfallsverksamheten

Avfall har en hel del osäkerheter framöver till följd av införandet av fastighetsnära insamling av förpackningar till alla hushåll. Införandet sker 2026. För det enskilda året 2025 så beräknas budgeten kunna hållas, dock med oklarheter kring om skattekollektivet kommer att ta kostnaden för lakvattenhanteringen. Kommunstyrelsen tog inte ställning i den frågan under 2024, trots framställningar från teknik- och servicenämnden. Utebliven finansiering kan leda till underskott 2025 men påverkar också vilken nivå på taxa som behövs 2026.

8.2 Vatten- och avloppsverksamheten

Belopp i miljoner kronor (mnkr)	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2024	Avvikelse
Taxeintäkter	76,2	77,2	84,5	81,7	2,8
Periodiserade anslutn.avg	1,6	1,8	1,9	2,2	-0,3
Bidrag	0,3	3,0	0,0	0,4	-0,4
Övriga intäkter	9,3	10,9	12,0	9,2	2,8
Summa intäkter	87,4	92,9	98,4	93,5	4,9
Personalkostnader	-21,5	-24,1	-25,6	-25,0	-0,6
Konsultkostnader	-2,1	-3,0	-1,6	-3,1	1,5
Elkostnader	-9,0	-9,8	-10,1	-9,8	-0,3
Kemikaliekostnader	-1,6	-2,3	-2,2	-2,2	0,0
Övriga kostnader	-30,7	-34,1	-33,6	-30,2	-3,4
OH-kostnader	-4,7	-4,6	-3,3	-4,6	1,3
Avskrivningar, övr	-12,2	-13,2	-14,2	-14,3	0,1
Avskrivningar, ÖFL	-5,5	-5,6	-5,6	-5,6	0,0
Räntor, övr	-3,1	-4,1	-6,9	-7,8	0,9
Räntor ÖFL	-2,3	-3,0	-5,0	-3,3	-1,7
Summa kostnader	-92,7	-103,8	-108,1	-105,9	-2,2
Resultat	-5,3	-10,9	-9,7	-12,4	2,7

VA-verksamhetens resultat blev -9,7 mnkr. Jämfört med nämndens budget på -12,4 är det ändå ett överskott med 2,7 mnkr. VA-verksamhetens ackumulerade resultat är nu -20,2 mnkr. Det finns en långsiktig plan för att återställa resultatet vid utgången av 2028. (Se mer i avsnitt 11, budgetunderlaget).

Taxorna höjdes med 7 % till 2024. Taxehöjningen har resulterat i motsvarande faktisk intäktsökning. Beroende på om kunderna förändrar sin förbrukning av vatten så är det inte säkert att det alltid blir så.

Intäkter från avfallsverksamhetens lakvatten blev 2,1 mnkr, varav 0,5 mnkr berodde på en retroaktiv rättning av tidigare års avgifter. Dessa intäkter har ökat stort från 2022 års 0,6 mnkr till 1,3 mnkr 2023.

Anslutningsavgifterna blev 1,9 mnkr vilket var 0,1 mnkr mer än 2023. En relativt stor ökning har skett sedan 2020 års nivå på 1,0 mnkr.

År 2023 fick VA-verksamheten ett elstöd på 2,8 mnkr vilket förklarar varför dessa intäkter var så höga. Bidragsintäkterna är annars mycket små.

De övriga intäkterna på 12,0 mnkr består till allra största delen av interna poster. Överskottet mot budget samvarierar delvis med underskottet på de övriga kostnaderna.

Förändringen av personalkostnaderna mellan åren beror på hur vissa investeringar hanteras och är inte representativt för vilken bemanning som man faktiskt har haft. Ser man istället på statistik kring de arbetade timmarna från personalsystemet så visar det på att dessa har minskat med 2,9 % mellan åren.

I januari 2024 gav nämnden i uppdrag till VA-verksamheten att vidta åtgärder som minskade kostnaderna med 1,5 mnkr under året. Ett sätt att minska de totala VA-kostnaderna har varit att medvetet utföra färre utredningar, vilket lett till att kostnaderna för konsulter minskat från 3,0 mnkr till 1,6 mnkr 2024.

En effekt är att bl.a. förnyelseplan för verken och utredningsarbetet med att förnya VA-taxan, skjutits framåt på obestämd tid.

Arbetet med vattentjänstplanen har pågått under året, totalt nedlagda kostnader var 238 tkr. Samtliga kostnader har belastat VA-verksamheten. Vissa kommuner finansierar hela eller delar av framtagandet av sina vattentjänstplaner ur skattekollektivet.

Ser man på de större pumpstationerna och verken så har elförbrukningen gått ner något, ca 4 %. Det kan vara en effekt av att det var något mindre nederbörd 2024 än 2023, vilket påverkar hur mycket inträngande vatten som måste pumpas i avloppsrören. En del äldre pumpar har bytts mot nyare mer energisnåla alternativ också. Tyvärr har de totala elkostnaderna ändå ökat med 3,6 % pga att de fasta elkostnaderna ökat.

De övriga kostnaderna var marginellt lägre 2024. Ett större renoveringsarbete har skett på två centrifuger i Skene avloppsreningsverk för 0,6 mnkr som belastat driftkostnaderna. Ett annat större arbete var extra spolning av ledningar i Fritsla till en kostnad av 0,6 mnkr.

OH-kostnaderna för VA till följd av interna fördelningar inom förvaltningen har minskat mellan 2023 och 2024. Gentemot kommuncentralt så var det en indexuppräknings med ca 4 %.

Avskrivningskostnaderna var knappt 6 % högre, vilket följde budget väl. Räntekostnaderna var 4,9 mnkr högre vilket berodde på att internräntan höjdes från 1,25 till 2,00 % 2024. Budgeten hade inte helt tagit hänsyn till detta utan det blev ett underskott på 0,8 mnkr för de båda ränteraderna i tabellen.

Utfallet har blivit ungefär som prognosticerats under året. I februari och april antogs ett utfall i nivå med budget. I augusti ett överskott med 2,0 mnkr och i oktober 3,5 mnkr. Avvikelsen landade på 2,7 mnkr.

8.3 Avfallsverksamheten

Belopp i miljoner kronor (mnkr)	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2024	Avvikelse
Intäkter	38,4	43,1	53,4	49,0	4,4
Personalkostnader	-5,1	-5,5	-6,4	-5,9	-0,5
Entreprenadkostnader	-24,4	-25,2	-29,5	-30,8	1,3
Övriga kostnader	-8,3	-9,7	-13,1	-9,5	-3,6
Kapitalkostnader	-1,8	-1,8	-2,6	-2,4	-0,2
Summa kostnader	-39,6	-42,2	-51,6	-48,6	-3,0
Resultat	-1,2	0,9	1,8	0,4	1,4

Avfallsverksamheten visar ett resultat på 1,8 mnkr vilket är 1,4 mnkr bättre än budgeten på 0,4 mnkr. Genom överskottet så vänds det ackumulerade resultatet från -0,7 mnkr till plus 1,1 mnkr. Överskottet ska återställas till noll senast vid utgången av 2027. Mer om långsiktig finansiering och avfallstaxan 2026 i avsnitt 11.

Taxan höjdes med 7 % till 2024. Bland intäkterna 2024 finns en engångsintäkt på 3,6 mnkr som är en äldre avsättning till följd av tvisten med en tidigare entreprenör. Detta belopp togs som en kostnad 2018, (återfördes delvis 2019), utifall att man skulle bli tvungen att ersätta entreprenören. Så blev det också 2024, med 2,0 mnkr. Den kostnaden finns bland övriga kostnader. Avsättningen på 3,6 mnkr lyfts in som en intäkt 2024. Netto innebär det en engångseffekt på 1,6 mnkr som bidrar till resultatet 2024.

2024 finns också ca 5,5 mnkr i ersättningar från Naturvårdsverket för kommunens kostnader för förpackningsinsamlingen. Under 2024 har man haft kostnader för runt 3,3 mnkr för hämtning från kommunens 16 återvinningsstationer (kallas även lättillgänglig insamlingsplats). Även kostnader för städning och snöröjning ingår, samt hämtning av förpackningar från vissa flerfamiljshus. Kostnaderna för förpackningsinsamlingen kommer att öka, främst från 2026 då inköp av nya kärl görs och systemet omfattar alla enfamiljshushåll.

Personalkostnaderna har ökat pga. en ökad bemanning inom administrationen till följd av införandet av förpackningsinsamlingen.

Entreprenadkostnaderna för kärllinsamlingen ökade med 5,9 %. Dessa kostnader följer olika index, bl.a. löner, bränslepriser och inflation.

De övriga kostnaderna ökade stort, vilket främst berodde på kostnaden för förlikning med 2,0 mnkr. Men också på de höga lakvattenkostnaderna från Skene skogs nedlagda deponi, som uppgick till 2,1 mnkr. Av dessa så var 0,5 mnkr retroaktiva kostnader för åren 2018-2023 pga. misstaget att inte räkna upp taxan. Exklusive det blev lakvattenkostnaderna 1,6 mnkr vilket är 0,3 mnkr högre än 2023. Ett stort utredningsarbete har skett under 2024 för att se på möjligheten att rena lakvattnet på plats vid Skene skog istället för att skicka det till avloppsreningsverket. Kostnaderna för utredningarna uppgick 2024 till 1,2 mnkr. När det gäller kostnader till följd av nedlagda deponier bör de tas från skattekollektivet. Så har ännu inte skett för 2024 års kostnader trots flera framställningar till kommunstyrelsen.

I februari antogs en avvikelse mot budget på -0,8 mnkr och i april -1,0 mnkr. I delåret hade prognosen starkt förbättrats till plus 1,4 mnkr efter att effekten av förpackningsinsamlingen blivit mer känd. I oktober antogs ett plus på 1,1 mnkr vilket var nära den slutliga avvikelsen på 1,3.

Belopp i miljoner kronor (mnkr)	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2024	Avvikelse 2024
Återföring av 3,6 mnkr	-	3,6	0,0	3,6
Förlikningen	-	-1,6	0,0	-1,6
Lakvatten, drift	-1,3	-2,1	-0,6	-1,5
Lakvatten, utredningar	-0,3	-1,2	-1,2	0
Övrigt	2,5	3,1	2,2	0,9
Summa	0,9	1,8	0,4	1,4

Det är några tillfälliga poster som påverkar avfallsverksamhetens resultat, som nämnts ovan. Tabellen visar hur resultatet fördelas på olika poster. De två översta posterna är tillfälliga för 2024 och utgör 2,0 mnkr tillsammans. Exklusive dessa så går avfallsverksamheten nästan runt. Dock så har 2024 inneburit höga

lakvattenkostnader och höga kostnader för utredningar av dessa. Det är poster som skattekollektivet bör finansiera. All övrig verksamhet visar överskott med 3,1 mnkr. En stor del av det överskottet beror på bidrag för förpackningsinsamlingen.

8.4 Investeringsredovisning

Investeringar inom VA-verksamheten

VA-verksamheten	KF Budget, mnkr	Ack utfall t.o.m 2023, mnkr	Årets budget, mnkr	Utfall 2024, mnkr	Budgetavvikelse 2024, mnkr
Utbyggnad av nya anläggningar					
Anslagsbundna KF-projekt	156,5	131,1	37,2	14,5	22,7
Ombyggnad och förbättring av befintliga anläggningar					
Anslagsbundna KF-projekt	279,3	77,2	95,0	23,6	71,4
Årlig ram	25,0	-	25,0	27,1	-2,1
Överföringsledningar					
Anslagsbundna KF-projekt	43,4	29,7	13,9	1,6	12,2
Exploateringsinvesteringar					
Anslagsbundna KF-projekt	12,0	-	12,0	11,8	0,2
Årlig ram	5,0	-	5,0	1,3	3,7
Summa mnkr	-	-	188,1	79,9	108,1

VA-verksamheten investerade för 79,9 mnkr. Budgeten var 188,1 mnkr vilket ger ett överskott på 108,1 mnkr. Att överskottet blir så stort är inte förvånande. Budgeten innehåller stora ombudgeteringar från tidigare år för projekt som ligger vilande eller är försenade av olika anledningar. Till 2025 önskar verksamheten ombudgetera 121,7 mnkr.

Bland de anslagsbundna projekten "utbyggnad av nya anläggningar" var utfallet 14,5 mnkr vilket främst gällde utbyggnaden i Almered. För detaljer se bilagorna. Bland de övriga anslagsbundna projekten var det främst ledningsreoveringen i Öxabäck som startade på allvar under året. Det projektet har en budget på 45,2 mnkr och huvuddelen av det ska genomföras under 2025. Den årliga ramen på 25 mnkr nyttjades helt och litet till med ett utfall på 27,1 mnkr. Dessa projekt kan vara svåra att helt få att stämma med totalbudgeten på 25 mnkr. Under 2024 tillkom t.ex. en akut reovering för 4,1 mnkr för Skene avloppsreningsverk vilket gör att vissa andra projekt skjuts på framtiden för att ramen ska hålla.

Nivån på 79,9 mnkr i investeringar är ungefär som snittet de senaste tio åren. De senaste fem åren har nivån legat på 91 mnkr i snitt. I apriluppföljningen var prognosen 95,6 mnkr, i delårsboks slutet var prognosen 84,2 mnkr.

Större VA-projekt som avviker från budget

Projekt	Budget, av KF, mnkr	Utfall t o m 2024, mnkr	Prognos totalt, mnkr	Avvikelse, mnkr	Avvikelse %
ÖFL Hajom mm	19,5	29,1	29,1	-9,6	-49 %
Utbyggnad ledningar Bonared, Hyssna	20,4	26,2	26,2	-5,8	-28 %
Kinna teknisk anläggning	9,5	14,3	14,9	-5,4	-57 %
Utbyggnad ledningar Almered	17,7	21,6	22,0	-4,3	-24 %
Utbyggnad ledningar Hjorttorp	6,7	8,2	8,2	-1,4	-21 %
Skene teknisk anläggning.	100,0	11,6	?	?	?

Projekt som avviker mer än 5 mnkr eller 10 % från beslutad budget anses som en väsentlig avvikelse och ska återrapporteras skyndsamt, enligt riktlinjerna för investeringar. Av projekt som är pågående eller ej har slutredovisats finns det fem projekt som har större negativa avvikelser. De är listade ovan efter störst avvikelse i miljoner kronor. Två är pågående och har haft utfall under 2024; Kinna teknisk anläggning och Almered. Kinna teknisk anläggning har pågått sedan 2017 men där de allra största utgifterna kommit 2023-2024. Ombyggnationen är nu klar och driftsatt. Budgeten beslutades för länge sedan och det har varit tydligt sedan slutet av 2022 att den är otillräcklig. Någon utökning av budgeten har dock inte beslutats av kommunfullmäktige. Budgeten för Almered höjdes av kommunfullmäktige inför 2024 från 13,0 till 17,7 mnkr, vilket dock ändå inte var tillräckligt, utfallet väntas bli 22,0 mnkr. Orsaken är bl.a. större förekomst av berg än väntat samt fler fastigheter som kopplats på. Projektet planeras bli klart under 2025.

Utöver ovan fem projekt så är också Skene teknisk anläggning medtagen. Projektering pågår fortfarande och innan den är klar, preliminärt sommaren 2025, så är det bara indikationer på vad utgifterna riskerar att hamna på. Klart är att det blir mer än 100 mnkr.

Övriga investeringsprojekt

Övriga investeringsprojekt, mnkr	Budget 2024	Utfall 2024	Budgetavvikelse 2024
Avfallshantering	4,0	1,3	2,7
Gata och park	25,0	32,4	-7,4
Gång och cykelvägar	10,0	4,5	5,5
Maskiner etc gata och park	6,0	4,9	1,1
Exploateringsinvesteringar gata	5,0	5,4	-0,4
Lokaler	306,7	205,5	101,2
Summa mnkr	356,7	254,0	102,7

Avfall

Under året har solpaneler installerats för 0,4 mnkr vid Skene ÅVC. Arbetet med facklan vid deponin har färdigställts, årets utgifter blev 0,3 mnkr, totala utgifter blev 2,4 mnkr. Renovering av betongplattan är färdigställd. Efter uppgörelse med entreprenör så blev utgiften 0,3 mnkr. Återbruket vid Skene ÅVC är färdigställd, årets utgifter blev 0,2 mnkr.

Gata och park

Verksamheten investerade för totalt 47,1 mnkr vilket är 1,1 mnkr mer än budgeten på 46,0 mnkr. Dock kan man nämna att man erhöll investeringsbidrag på 2,1 mnkr för Gästgivaregatan och 52 tkr för Lyddevägen. Dessa bidrag matchas senare mot utgifterna och kommer minska kapitalkostnaderna under de år som investeringarna skrivs av.

Gata och parks investeringsbudget höjdes relativt kraftigt från 2023 då den låg på 29,0 mnkr (exklusive fordon och maskiner). Tack vare höjningen så har man kunnat förbättra beläggningen på flera gator i kommunen där det varit eftersatt. Även gatubelysningen har kunnat bytas på flera ställen mot mer energisnåla alternativ. Nya gator har byggts vid Skene skog för dess exploatering. Ny traktor har köpts in med tillhörande utrustning, bl.a. skopa och utrustning för att slå eller klippa gräs.

Lokaler

För 2024 finns en budget inklusive ombudgeteringar på 306,7 mnkr. Det totala utfallet om 204,9 mnkr är lägre än budget. Den del av investeringarna som benämns som *Ram för lokaler* där framför allt underhåll och andra mindre ramprojekt ingår redovisar ett utfall om 56,4 mnkr i jämförelse med budget om 65,4 mnkr. I detta ingår planerat underhåll om 31,3 mnkr, vilket är ett förstärkt utfall jämfört med föregående år. De större investeringsprojekten följer budget och prognos för 2024. Inför 2025 begär teknik- och servicenämnden ombudgetering av om- och tillbyggnad av Ångskolan 7-9 inklusive Ångshallen, ny förskola Skene samt även omfördelning av investeringsutrymmet inom posten *Ram för lokaler* avseende reinvestering och nytt förråd på Näs. Samtliga dessa beskrivs under rubriken *Budgetunderlag*.

9 Annan uppföljning

9.1 Övrig uppföljning

Idéburet offentligt partnerskap

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en avtalsform mellan en eller flera organisationer inom idéburen sektor med koppling till social ekonomi, och en eller flera offentliga verksamheter. IOP-avtal skrivs ofta runt en speciell verksamhet, som ägs av den idéburna organisationen, men som den offentliga sektorn vill medverka i. I avtalet bestäms vad partnerskapet gäller, vilka resurser respektive part ska bidra med, hur länge avtalet ska gälla med mera.

Nämnden har inga IOP-avtal.

Kommunal avtalssamverkan

I årsrapporten ska nämnder redovisa vilken avtalssamverkan nämnden har, och planerar att ingå, med andra kommuner. Det gäller avtal där nämnden tar hjälp av annan kommun för att utföra kommunens uppgifter eller där Marks kommun på motsvarande sätt hjälper annan kommun.

Efter önskemål från kommuninvånare främst kring Horredstrakten finns sedan den 1 januari 2020 en undertecknad överenskommelse med VIVAB (avfallsbolaget i Varberg och Falkenberg) så att kommuninvånare kan lämna avfall på återvinningscentraler i dessa kommuner, främst Veddige återvinningscentral i Varberg.

Motsvarande överenskommelser finns även med Svenljunga och Bollebygd.

Samarbete avseende hushållstömning (sophämtning) finns med Kungsbacka, Bollebygd samt avseende några kärl på gränsen till Varbergs kommun.

Avtal med Borås Energi och Miljö gällande överskridande besök mellan våra kommuner planeras bli klart under första kvartalet 2025.

Uppföljning av verksamhet som utförs av privata utförare eller fristående huvudmän

Nedan redovisas dels hur uppföljning/tillsyn av privata utförare eller fristående huvudmän har skett under 2024, dels kort om uppföljningens resultat och slutsatser.

Verksamhet	Hur uppföljning/tillsyn har skett under 2024	Uppföljningens resultat/slutsatser
Snöröjning och halkbekämpning	Ett avslutningsmöte för 2023/2024 samt ett startmöte för säsongen 2024-2025 har hållits. Entreprenörerna arbetar enligt ett digitalt schema och följs i realtid upp via digitalt GPS-system vilket även ger fakturerings-underlag.	Arbetet har fungerat väl. Tack vare repetitionsgenomgång av GPS-systemet har handhavandet fungerat bra.
Avfallsverksamhet	Två inplanerade drift- och avtalsmöten per år hålls i grunden med fler möten efter behov. Med några leverantörer har flera möten hållits under 2024.	Något avtal fungerar bra, andra mindre bra. Upptäckta felaktigheter mot avtal har resulterat i ersättningsavdrag.

Uppföljning av synpunkter och avvikelser

Område/vht	Beröm	Förslag	Klagomål	Annat
Gator och vägar	3	18	27	9
Parker och torg	1	6	9	0
Renhållning	1	2	47	0
Vatten och avlopp	1	1	2	0
Lokaler	0	1	0	0
Måltider	0	1	3	0
Övrigt	0	1	1	1
Totalt	6	30	89	10

Kommentar

Synpunkter

Via kommunens hemsida har det registrerats totalt 89 synpunkter (79 st 2023) inom teknik- och servicenämndens verksamheter under året som gått.

Av de inkomna synpunkterna är det 5 som utgör beröm (4 st 2023), 30 förslag (30 st 2023), 44 klagomål (35 st 2023) samt 10 annat (10 st 2023). Liksom tidigare avser de flesta synpunkter gator och vägar samt parker och torg.

Beröm avser bra och snabbt utfört arbete. Förslag berör bland annat röjning bland sly och träd samt olika trafiksäkerhetsåtgärder. Klagomålen handlar framförallt om ovårdade utemiljöer, trafiksäkerhet, snöröjning, samt felparkerade fordon.

Synpunkter som kategoriserats som övrigt innehåller förslag och frågor av skilda karaktärer. De som efterfrågar svar på sina synpunkter erhåller det.

Återvinningsstationer

Då teknik och servicenämnden tagit över återvinningsstationerna (ÅVS) från Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) från januari 2024 vill vi särskilt följa hur stationerna upplevs.

Mellan 45 och 50 klagomål har inkommit på både städning av området samt att fraktioner inte tömts. Här märker vi att information om tömnings- och städdagar via hemsidan sopor.nu sällan läses och behöver undersöka om informationen vid ÅVS kan förbättras.

10 Följetal

10.1 Följetal verksamhet

Följetal är mått som speglar verksamhetens omfattning och utveckling.

Vatten- och avloppsförsörjning

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Producerat dricksvatten (tm3)	2 020	1 930	1 900	1 840
Debiterat dricksvatten (tm3)	1 301	1 255	1 204	1 230
Antalet anslutna invånare till det kommunala vattenledningsnätet (st)	23 400	23 750	23 700	23 860
Debiterad vattenförbrukning per person och dygn (liter)	152	145	139	141
Antal källaröversvämningar per tusental serviser (st)	1,6	1,3	1,1	0,6
Ranking VA-taxa - typhus A (Villa)	240	245	236	210
Ranking VA-taxa - typhus B (Flerbostadshus)	223	231	223	201
Antal nyanslutna fastigheter till det kommunala VA-nätet (st)	127	82	36	80
Antal vattenläckor per tusental serviser (st)	0,8	0,9	1,7	0,9
Tillskottsvatten avloppsverk (%)				71

Producerat dricksvatten (tm3)

Prognosen för mängden producerat dricksvatten är i nivå med tidigare år.

Debiterat dricksvatten (tm3)

Mängden debiterat dricksvatten var i nivå med tidigare år.

Antalet anslutna invånare till det kommunala vattenledningsnätet (st)

Antalet anslutna invånare har öka till 23860, detta till följd av att Stjärnhult, Balltjärn, Lillaskog utmed överföringsledningen blivit klart.

Debiterad vattenförbrukning per person och dygn (liter)

Följetalet ligger i ungefärlig nivå med tidigare år.

Antal källaröversvämningar per tusental serviser (st)

Källaröversvämningar sker i samband med åskregn och/eller till följd av driftstörningar på avloppsnätet eller pumpstationer.

Ranking VA-taxa - typhus A (Villa)

Enligt organisationen Svenskt vatten så placerar sig Marks kommun på plats 210 av 289 kommuner när det gäller lägst VA-taxa för typhus A, 2024. (Plats 1 = lägst taxa.) Flera kommuner har höjt sina VA-taxor mer än vad Mark gjorde till 2024, (7 %). Det gör att Mark klättrar från plats 236 till 210. Höjningarna i Sjuhärad varierar från 0 till 17 % mellan 2023 och 2024. Mellan åren 2020-2024 så är de genomsnittliga höjningarna i Sjuhärad 31 % där Mark låg på 24 %.

Ranking VA-taxa - typhus B (Flerbostadshus)

Marks kommun klättrar från plats 223 till plats 201 när det gäller årlig kostnad för VA för en lägenhet enligt typhus B. Plats 1 innebär lägst kostnad och plats 289 högst. (En kommun saknar uppgifter.) Åren 2020-2023 höjde Mark taxan med 5 % årligen, för att till 2024 höja med 7 %, totalt för åren 2020-2024 är höjningen ca 24 %. I snitt var höjningen i Sjuhärad för samma period ca 30 %.

Antal nyanslutna fastigheter till det kommunala VA-nätet (st)

80 st nyanslutna fastigheter, varav 76 st villafastigheter, 1 skola, 1 industri, och 2 fastigheter med 8 respektive 42 industrilokaler för kontor, produktion, lager eller liknade. Större delen av de nyanslutna villorna ligger i områden utefter överföringsledningen i nordväst och ca 44 % av dessa i områdena Stjärnhult, Lillaskog och Balltjärn.

Antal vattenläckor per tusental serviser (st)

Det har inträffat 6 läckor på servisledningar under året, vilket är en normal nivå.

Tillskottsvatten avloppsverk (%)

Mängden tillskottsvatten under 2024 var runt 71 %, vilket är något högre nivå än tidigare år.

Avfallshantering

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Antal villaabonnemang (st)	10 182	10 253	10 268	10 311
Mängd hämtat mat-och restavfall (ton)	5 896	6 114	5 600	5 720
Mängd insamlat mat- och restavfall (kärlavfall) (kg/person/år)	168	175	168	163
Mängden insamlade förpackningar och returpapper (kg)	2 097 000	1 850 000	1 910 000	1 613 770
Mängd insamlat elavfall (kg)	484 961	468 917	431 762	413 098
Lakvattenmängd (tm3)	48	43	80	82
Mängd insamlat hushållsavfall (kg/person/år)	436	427	409	362
Antal besökare på återvinningscentralen (st) - NYTT för 2025				69 635

Antal villaabonnemang (st)

Antalet villaabonnemang har ökat med 37 jämfört med föregående år som en direkt följd av nybyggnation i kommunen.

Mängd hämtat mat-och restavfall (ton)

Det har samlats in 5 720 ton mat- och restavfall under 2024. Andelen restavfall är 73 %. Mängden har ökat ca 2 % sedan 2023 och det är restavfallet som står för ökningen. Mängden insamlat matavfall har minskat. När de senaste plockanalyserna som gjordes precis vid årsskiftet har analyserats, kan det visa på om mer matavfall har hamnat i restavfallet eller om matsvinnet har minskat.

Mängd insamlat mat- och restavfall (kärlavfall) (kg/person/år)

Mängd per/person under 2024 har minskat jämfört föregående år. Skillnaden mot resultatet från delårsrapport 2024 beror på att antalet personer blivit färre.

Under slutet av 2024 gjordes nya plockanalyser men rapporten från den kom sent och har inte hunnit analyserats än. Det går därför inte att säga om minskningen beror på bättre utsortering av förpackningar eller bara generellt minskade mängder. Angående matavfallet så säger man generellt att det är bra med ökade mängder då det fortfarande slängs en hel del i restavfallet. Via plockanalyser kan vi se mer om ökningen beror på bättre utsortering eller mer matsvinn. Dock skulle minskningen i restavfallet kunna förklaras av att en ökad mängd hamnar på rätt plats.

Mängden insamlade förpackningar och returpapper (kg)

Insamlat 2024; 1 614 ton, varav förpackningar utgör 1 332 ton.

Detta är avsevärt mycket mindre än tidigare år, men vi tror inte det är det verkliga fallet. Skillnaden från tidigare år är att från årsskiftet har kommunerna det fulla ansvaret för insamlingen av även förpackningar. Det i sig är inte orsaken till minskningen, men däremot så finns det anledning att tro att FTI (som tidigare var de som rådde över materialet) inte har redovisat vikter helt på kommunnivå. Vår bedömning att siffror från och med 2024 inte kan jämföras med tidigare siffror.

Mängd insamlat elavfall (kg)

Marks kommun råder inte själva över alla siffror. Fullständiga uppgifter för året innan kommer in under mars månad och dessa presenteras sedan i delårsrapport och kommande årsrapport. Presenterade siffror är alltså för föregående år.

Mängden insamlat elavfall har minskat sett till mängd per person och 2023 samlades det in 413 098 kg elavfall inkl batterier. Generellt säger man att det är bra med ökade mängder elavfall då studier visar att det fortfarande finns mycket icke fungerande teknik kvar i hushållet som är bättre att lämna in för återvinning. Om en minskning betyder att det blir kvar mer i hemmen eller om vi nått den nivå att så mycket gammal elektronik inte finns kvar i lådorna är svår att säga. Även konsumtionen spelar in då mer konsumtion leder till ökade mängder insamlat elavfall. Jämfört med snittet i Sverige per person ligger Mark lite lägre; 12,8 kg/pers jmf med 13,4 kg/pers.

2023: 12,8 kg/person

2022: 13,2 kg/person

2021: 14,5 kg/person

2020: 15 kg/person

2019: 14 kg/person

2018: 14 kg/person

Lakvattenmängd (tm³)

Det har varit mycket nederbörd detta år, vilket bidrar till högre mängder lakvatten.

Mängd insamlat hushållsavfall (kg/person/år)

Mängden hushållsavfall är allt avfall exklusive trädgårdsavfall och slam.

Marks kommun råder inte själva över alla siffror. Fullständiga uppgifter för året innan kommer in under mars månad och dessa presenteras sedan i nästkommande delårsrapport år samt årsrapport. Presenterade siffror släpar därför.

Mängden fortsätter att minska, vilket är bra. Snittet för Sverige låg på 413 kg per person.

Antal besökare på återvinningscentralen (st) - NYTT för 2025

Mer besök under 2024.

Gator, vägar och parker

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Andel kommuninvånare som tycker att standarden på kommunens gator är bra (%)	31	29	29	29
Andel kommuninvånare som tycker att standarden på gång- och cykelvägarna är bra (%)	39	46	46	46
Asfaltsbelagda gator (tkvm)	1 329,5	1 329,5	1 329,5	1 331,8
Belägningsunderhåll (belagd yta) (kvm)	58 371	43 500	62 129	86 870
Nedlagda medel Belägningsunderhåll (tkr)	11 629	6 026	12 886	20 816
Vinterväghållning (kr/kvm)	5,2	4,1	2,7	2
Elförbrukning gatubelysning per år (MWh)	2 424	2 424	2 424	2 423
Antal belysningspunkter (st)	8 190	8 202	8 184	8 231
Polisregistrerade olyckor med personskada inom kommunens väghållningsområde (st)	10	13	14	4
Antal olyckor med dödlig utgång på kommunala gator, vägar och GCM-vägar (st)	0	0	0	0
Nedlagda medel parkverksamhet (kr/invånare)	158	129	296	299

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Antal belysningspunkter som bytts ut till LED (st)			300	816
Antal felanmälningar gällande infrastrukturen som sker via internetportal Mark.se	1 645	1 369	1 608	1 543

Andel kommuninvånare som tycker att standarden på kommunens gator är bra (%)

SKR:s undersökning "Kritik på teknik" genomförs vart tredje år och gjordes senast 2022.

Andel kommuninvånare som tycker att standarden på gång- och cykelvägarna är bra (%)

SKR:s undersökning "Kritik på teknik" genomförs vart tredje år och gjordes senast 2022.

Asfaltsbelagda gator (tkvm)

År 2024 asfalterades Fältspatvägen på Skene Skog, omfattande en yta på 2 300 kvadratmeter. Arbetet var en del av utvecklingen och expansionen av Skene Skogs industriområde.

Beläggningsunderhåll (belagd yta) (kvm)

Belagda ytor är uppdelad på 545 114 kvm gator och 7 615 kvm GC-vägar. Gator och GC-vägar är belagda hela eller delar.

Belagda ytor under första delen av året är uppdelat på Gata 29 489 kvm och GC-vägar 4 882 kvm. Helt eller delvis belagda är:

Gata: Assedalsgatan, Rosängsgatan, Luregatan, Solsättersgatan, Tegelgatan, Lasarettsgatan, Grovaliden, Eneludsvägen, Tallåsgatan, Kakelgatan, Prästgatan, Klockaregatan, Fritslavägen, Berghällsvägen, Vassevägen, Lunnaliden/Loftgårdsvägen.

GC-vägar intill gata: Floragatan, Krukmakargatan, Pilörtsvägen, Resecentrum, Loftgårdsvägen, Lindängsgatan.

Nedlagda medel Beläggningsunderhåll (tkr)

Nedlagda medel för beläggningsunderhåll av gator och GCM-vägar uppgick till 20,8 mnkr 2024. Det var 7,9 mnkr mer än 2023 och har möjliggjorts tack vare en ökad investeringsbudget 2024.

Vinterväghållning (kr/kvm)

Kostnad för vinterväghållning 2024 var 2,9 mnkr. Det är klart lägre än 2023 då kostnaden var 4,0 mnkr.

Årets kostnader utslaget på total yta 1 485 kvadratmeter ger en kostnad på 2,0 kr per kvadratmeter.

Kostnader för egna personalresurser under 2023 och 2024 ingår inte då detta inte går att särredovisa, utan enbart kostnader för externa entreprenörer samt inköp av salt och flis ingår.

Elförbrukning gatubelysning per år (MWh)

Under året har verksamheten prioriterat inköp av LED-armaturer. Detta har i sin tur påverkat elförbrukningen positivt.

Antal belysningspunkter (st)

Under året har 47 st nya belysningspunkter införts:

Kinna 8 st

Rydal 4 st

Skene 22 st

Fritsla 13 st

Polisregistrerade olyckor med personskada inom kommunens väghållningsområde (st)

Det har skett 4 polisregistrerade olyckor med personskador på kommunala vägar och övriga vägar kommunen har driftansvar för den första delen av året. På helår beräknas den siffran uppgå till 10 olyckor.

Antal olyckor med dödlig utgång på kommunala gator, vägar och GCM-vägar (st)

Hittills i år har inga olyckor med dödlig utgång skett på kommunala gator, vägar och GCM-vägar.

Nedlagda medel parkverksamhet (kr/invånare)

Nerlagda medel för parkverksamheten var 18,6 mnkr 2024. Per invånare motsvarar det ca 299 kr.

Antal belysningspunkter som bytts ut till LED (st)

Under 2024 byttes 816 belysningspunkter ut till energieffektiva LED-armaturer. Områden som moderniserades inkluderar Torestorp, Örby, Hede/Vallås och nya Kinnavägen. Detta förbättrar både energieffektivitet och belysningskvalitet i dessa områden.

Antal felanmälningar gällande infrastrukturen som sker via internetportal Mark.se

Totala antalet felanmälningar har minskat marginellt och ligger ungefär i nivå med föregående år. Mest felanmälningar får, precis som tidigare år, gatubelysning som ökat med närmare 10 % till 696 stycken. Detta är ett resultat av att belysningsrundor inte genomförts pga besparing. Där ledbelysning installerats finns inga felanmälningar. Positivt är att felanmälan snöröjning har minskat med ca 70 % (från 89 stycken till 25), vilket bedöms bero på bättre uppföljning via GPS system som var ett krav i senaste upphandlingen. Även håll i väg eller trottoar har minskat med 34 % (från 158 till 105) tack vare ny asfaltsbeläggning på flera sträckor samt förändrade arbetssätt med ökad prioritering av grusvägar men även nya maskininköp för effektivare bearbetning.

Lokalförsörjning

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Bruksarea - Egna lokaler (kvm)	179 830	180 067	182 814	192 885
Bruksarea - Hyrda lokaler (kvm)	37 637	39 580	40 439	36 614
Internhyra - Egna lokaler (kr/kvm)	612	707	776	824
Internhyra - Hyrda lokaler (kr/kvm)	1 462	1 186	1 248	1 363
Kostnad skadegörelse per år (tkr)	547	734	450	323
Vattenförbrukning egna lokaler (m3)	68 138	53 375	65 607	72 872
Producerad solenergi (kWh)	519 305	839 851	871 673	1 187 180

Bruksarea - Egna lokaler (kvm)

Ytan har ökat under året till följd av färdigställande av Kronogårdens förskola och nya Ängskolan.

Bruksarea - Hyrda lokaler (kvm)

Ytan för hyrda lokaler har under 2024 minskat med ca 3800 kvm. Inhyrda lokaler för barn- och utbildningsförvaltningen om ca 2 600 kvm har sagts upp under året. Lokalförsörjningen har flyttat till Kinnaström från Boråsvägen 26 där lokalen om ca 300 kvm har sagts upp. Socialförvaltningen har minskat sin inhyrning med ca 1 000 kvm.

Internhyra - Egna lokaler (kr/kvm)

Det ägda beståndet av lokaler som hyrs ut till kommunal verksamhet består av tex idrottshallar, äldreboende, skolor och förskolor. I ägda lokaler kan vår egen organisation och kompetens användas för kostnadseffektiv förvaltning, vilket också påverkar hyresnivåerna positivt. 824 kr/kvm bedöms som en kostnadseffektiv nivå i jämförelse med det inhyrda lokalbeståndet.

Internhyra - Hyrda lokaler (kr/kvm)

Lokalerna består tex av äldreboendeytor, gruppboendeytor, paviljonger och lägenheter. Hyresnivån för hyrda lokaler, 1 363 kr/kvm, ligger på en betydligt högre nivå jämfört med internhyran för ägda lokaler.

Kostnad skadegörelse per år (tkr)

Kostnaden för skadegörelse har minskat med 127 tkr till 323 tkr år 2024. Lyckeskolan står för 101 tkr (31 %) och Ängskolan för 87 tkr (27 %).

Vattenförbrukning egna lokaler (m3)

Totalt har 72 872 kbm vatten förbrukats i egna lokaler vilket är en ökning med 7 265 kbm jämfört med utfallet 2023. Om man bortser från Kaskad har vattenförbrukningen minskat med 810 kbm. Följetalet knyter an till mål 6.4 i Agenda 2030 där vattenanvändningen ska effektiviseras.

Producerad solenergi (kWh)

Produktionen har ökat med 13 % jämfört med 2023. Planen är att installera minst en ny solcellsanläggning varje år. Under 2024 färdigställdes anläggningar på nya Ängskolan, Torestorpskolan, Assbergs förskola och Kronogårdens förskola. Utbyggnad av egna produktionsanläggningar ökar måluppfyllelsen av mål 7 i Agenda 30, hållbar energi för alla och bidrar till lokalförsörjningens långsiktiga mål att 2030 ska 50 % av förbrukad elenergi vara egenproducerad solel.

Kost- och städservice

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Serverade viktade portioner (tusental st)	1 976	2 109	2 139	2 145
Livsmedelskostnad per viktad portion (kr/portion)	10,4	12,07	13,5	12,68
Personalkostnad per viktad portion (kr/portion)	25,41	24,7	26,99	26,91
Övriga kostnader per viktad portion (kr/portion)	7,57	7,18	7,03	6,83
Andel ekologiska livsmedel - Marks Kommun (%)	23	22	22	21
Andel etiska inköp per kilo inköpt livsmedel (%)	4	4	4	6
Andel kockar med gymnasiebehörighet (%)	83	83	85	90
Städkostnad (kr/kvm)	267	277	294	281
Totalt antal utförda städtimmar (st)	148 766	148 864	148 560	144 960
Totalt antal städobjekt (st)	88	89	88	87
Andel certifierade städare (%)	50	50	77	77
Städkostnadsförändringen (kostnad per m ²) i förhållande till förändringen på branschens städindex	-0,1	-0,8	-1,3	-7

Serverade viktade portioner (tusental st)

Utfallet visar ett högre resultat jämfört med föregående år och står i relation till högre närvaro/antal ätande inom framförallt förskola, gymnasium och äldreomsorg.

Livsmedelskostnad per viktad portion (kr/portion)

Prisökningarna på livsmedel har planat ut, men ligger på en fortsatt hög nivå. Verksamheten utför löpande korrigeringar i livsmedelsinköpen inom ramen för avtalen samt arbetar med minskat matsvinn för att möta de ökade priserna.

Andel ekologiska livsmedel - Marks Kommun (%)

Andelen ekologiskt är 21 % och har sjunkit med 1 % under året p.g.a. besparingar och livsmedelsval. Kostnaden för ekologiska varor beräknas vara i snitt 12 % högre än konventionella. Fisk, kaffe, spannmål, frukt- och grönt samt mejeriprodukter står för den stora andelen eko.

Andel etiska inköp per kilo inköpt livsmedel (%)

Andelen etiskt märkta varor har ökat sedan 2023. Samtliga kaffe- och tesorter på avtal har etisk märkning. Beställningar av personalkaffe görs sedan årsskiftet 2023/2024 genom samma system för alla anställda i kommunen vilket har positiv påverkan på etiskt när fler köper rätt kaffe. Förutom kaffe och te står bananer för en stor del av etiska inköp.

Andel kockar med gymnasiebehörighet (%)

Andelen kockar med gymnasiebehörighet inkl. validerade kockar med yrkesbehörighet, har ökat i procent då andelen måltidspersonal som ej har utbildning har minskat pga. uppsägningar och naturliga avgångar såsom pensioner. En kock har validerats under hösten.

Städkostnad (kr/kvm)

Städkostnader per kvm redovisas än en gång med ett lägre utfall. Orsaken är anpassningar av service och stabilare priser på upphandlade artiklar och förbrukningsmaterial. Främst bidrar anpassningen av vilka ytor som städas när och med vilken frekvens till utfallet. 281 kr per kvm innebär lägre kostnad om 13 kr per kvadratmeter och motsvarar 4,4 % mellan åren. Verksamheten har haft ett något stabilare år beträffande prisutvecklingen av material såsom papper, plast, rengöringsmedel och städutrustning.

Totalt antal utförda städtimmar (st)

Antal städtimmar minskar pga anpassningar i service eftersom hela städverksamheten påbörjat ny serviceleverans och arbetssätt med full rotation för samtliga medarbetare.

Totalt antal städobjekt (st)

Verksamheten har för större delen av året inte haft en städleverans på Rydals förskola och därmed ett objekt mindre.

Andel certifierade städare (%)

Under året har inga utbildningsinsatser för städare utförts på grund av att arbete med anpassningar och dess behov av uppföljning och utvärdering har prioriterats. Andelen utbildade städare består och kommande utbildningsinsatser planeras för våren 2025.

Städkostnadsförändringen (kostnad per m²) i förhållande till förändringen på branschens städindex

Faktorprisindex inom städbranschen för städarbeten ökade totalt med 2,6 %. Materialkostnad och maskinkostnader steg på årsbasis i branschen med 3,6 % samt personalkostnaden ökade 3,4 %. Inom städverksamheten har utfallet för kostnaden per kvm minskat från 294 kr per kvm föregående år till 281 kr per kvm. Det motsvarar en kostnadsutveckling om minus 4,4 %. Jämfört med branschens totala index om 2,6 % är förändringen därmed 7 % för städverksamhetens resultat.

Verksamhetsservice

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Antal anställda per löneadministratör (st)	486	512	465	452
Antal skulder som uppstår vid lönekörning (st)	20,4	18,6	17	15,6
Antal loggade ärenden gällande felanmälan gator, vägar, belysning och VA (st)	2 085	1 700	1 985	1 954
Totalt antal personbilar och lätta lastbilar (st)	261	265	278	278
Totalt antal elhybridbilar (st)	130	154	184	178
Totalt antal elbilar (st)	5	6	14	28
Andel skador på kommunens totala bilpark (%)	30	21	26	55

Antal anställda per löneadministratör (st)

Antalet anställda totalt i kommunen var 3 161 personer (tillsvidare månadsanställda) per december i 2024 vilket är en minskning med 95 personer jämfört med årets början. Antalet löneadministratörer är 7,0 personer/årsarbetare. Antalet bearbetade specifikationer för lön, ersättningar och arvoden är högre, drygt 4 000 på ett helår.

Antal skulder som uppstår vid lönekörning (st)

Under året har totalt 187 medarbetare erhållit en löneskuld. Skulder uppstår på grund av att uppgifter i lönesystemet inte rapporteras och beviljas i tid. Ansvar ligger både hos medarbetare och chef. Utfallet antal skulder visar på en för hög nivå gentemot uppsatta mål. De uppgifter som påverkar skulderna mest är sjukfrånvaro och ledigheter. Verksamheten arbetar tillsammans med HR-enheten med lösningar, inkl digitala lösningar som ska förenkla och samtidigt minska risk för en löneskuld. Därutöver verkar löneservice även för att informera och kommunicera vikten av att fler tidsregistrerar direkt i personalsystemet så att rätt lön betalas ut för rätt tid per månad.

Antal loggade ärenden gällande felanmälan gator, vägar, belysning och VA (st)

Totalt 1 954 ärenden har loggats avseende felanmälan.

Totalt antal personbilar och lätta lastbilar (st)

Antalet personbilar och lätta lastbilar är 278 stycken och ligger på samma antal som föregående år.

Totalt antal elhybridbilar (st)

Antalet elhybrider ligger på lägre nivå jämfört med föregående år. En elhybrid körs på både på el och bensin och laddas då bilen körs vilket är ett bra miljöval. Minskningen beror på att vissa bilbyten som gjorts under året har ersatts med elbil.

Totalt antal elbilar (st)

Antalet elbilar har ökat sedan föregående år. De som anskaffats är främst inom teknik- och serviceförvaltningen, kommunstyrelseförvaltningen och äldreomsorgen. Ytterligare elbil är beställd och fler förväntas beställas under nästkommande år. Möjlighet till laddning av elbilar vid kommunens fastigheter är än så länge begränsad.

Andel skador på kommunens totala bilpark (%)

Antal fordonsskador har ökat jämfört med föregående år. De flesta skadorna är singelolyckor med plåt- och lackskador. Vid nyanskaffningar utrustas bilarna med sensorer fram och bak för att hjälpa förarna vid backning och parkering. Fordonen utrustas också med backkamera, extraljus och ibland extra backlampa.

10.2 Följetal personal

Personal - Antal anställda

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Antal tillsvidareanställda	344	351	351	337
Antal tidsbegränsade anställda	25	18	10	8
Genomsnittlig sysselsättningsgrad för tillsvidareanställda (%)	94,9	95,4	96,2	96,5

Antal tillsvidareanställda

Totala antalet tillsvidareanställda är 337 vilket är en minskning med 14 tjänster jämfört 2023 och förklaras främst av minskningen av antalet anställda inom kost- och städverksamheten med anledning av genomförda anpassningar 2024.

Antal tidsbegränsade anställda

Tidsbegränsade anställningar har successivt minskat sedan 2021 och är nu 8 personer. Detta beror på att antalet säsonganställda inom gata/park varit mindre.

Genomsnittlig sysselsättningsgrad för tillsvidareanställda (%)

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden ligger på 96,5 % vilket är lite högre än föregående år beroende främst på att andelen heltidsanställda inom lokalförsörjningen har ökat.

Personal - Sjukfrånvaro

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Sjukfrånvaro alla anställda (%)	6,3 %	6,9 %	6,2 %	6,5 %
Andel långtidssjukfrånvaro i procent av den totala sjukfrånvaron (%)	31,9 %	32,8 %	40,4 %	43,2 %
Frisktal (max fem sjukdagar per individ och år) (%)	52 %	43 %	52 %	51 %

Sjukfrånvaro alla anställda (%)

Sjukfrånvaron ligger totalt på 6,5 % jämfört föregående års 6,2 % och kommunen totalt på 8,1 %. Sjukfrånvaron för kvinnor är något högre än för män.

Andel långtidssjukfrånvaro i procent av den totala sjukfrånvaron (%)

Andelen långtidssjuka av total sjukfrånvaro, med sammanhängande sjukfrånvaro i 60 dagar eller mer, ligger på drygt 43 %, ungefär tre procentenheter högre än föregående år och också något högre än kommunen totalt.

Inom kost och städ finns flest antal långtidssjukfrånvarande med en kombination av både arbetsrelaterade och inte arbetsrelaterade orsaker. För de arbetsrelaterade är det främst fysiska orsaker som ligger till grund såsom belastningsbesvär med värk i axlar, rygg och leder. Åtgärder är framförallt löpande utbildningsinsatser, åtgärder via skyddsronder samt hälsokontrollinsatser under 2024 och 2025.

Frisktal (max fem sjukdagar per individ och år) (%)

Inom förvaltningen ligger frisknärvaron, dvs andel anställda med max 5 sjukdagar, på 51 % jämfört föregående års 52 % och kommunen totalt på ca 49 %. Frisknärvaron har minskat inom samtliga verksamheter förutom kost och städ där den ökat något. Frisknärvaron är högst inom ledning och administration samt löneservice.

Personal - Timtid, mer- och fyllnadstid samt övertid

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Timtid i timmar	25 228	21 880	17 610	5 192
Fyllnadstid i timmar	1 400	1 390	1 033	320
Övertid i timmar	4 539	5 469	5 244	4 012

Timtid i timmar

Timtiden har minskat från ca 17 600 timmar 2023 till ca 5 200 timmar där minskningen är störst kopplat till kontaktcenters flytt, en minskning inom löneservice samt inom gata/park. Timtiden inom gata/park har sitt ursprung i anställningar enligt beredskapsavtalet, vilka alltid avlönas med timlön.

Fyllnadstid i timmar

Fyllnadstid utgår från medarbetare med deltidsanställning som arbetat utöver ordinarie schema. Det är främst inom kost- och städverksamheten som fyllnadstid tidigare har uppstått och då främst inom äldreomsorgens kök där medarbetare har täckt upp vid frånvaro. Utfallet är betydligt lägre än föregående år eftersom frånvaro lösts på annat sätt än genom fyllnadstid.

Övertid i timmar

Övertidstimmar har minskat från ca 5 240 till ca 4 000. Övertidstimmar återfinns främst inom VA-verksamheten där vattenläckor kräver övertidsarbete inom ramen för beredskapen. Övertid uppstår normalt också inom gata/park främst i samband med vinterväghållning där utfallet varit lägre under året samt inom kost och städ samt löneservice. Antalet övertidstimmar är lägre än föregående år vilket främst beror på en betydande minskning inom kost- och städverksamheten.

11 Budgetunderlag

11.1 Utmaningar och slutsatser utifrån årsrapporten

Resultat och anpassningsbehov

Resultatet för skattefinansierad verksamhet blev ett överskott mot budget på 1,6 mnkr. Vid ingången av året var anpassningsbehoven drygt 20 mnkr där kostverksamheten stod för en stor del pga. hög inflation. Åtgärder under året har varit en minskning med 20 tjänster inom kost- och städverksamheten, minskat utbud, vakanshållning av flera tjänster inom övriga verksamheter, minskad grönyte- och lekplatsskötsel mm. De åtgärder som vidtagits inom kost- och städverksamheten får full effekt under 2025 och förväntas bestå även 2026. Likaså består en del andra åtgärder i övrig verksamhet så som den borttagna lokalbanken, minskade trygghetsåtgärder och minskad grönyteskötsel.

Ramfinansierad verksamhet

Underhållsskulden med bristfällig beläggning på gator och GC-vägar, slitna lekplatser och belysningsanläggningar samt lite driftsmedel för parker och grönytor påverkar kommunens attraktivitet. Mark har legat efter i jämförelse med ett 40-tal andra kommuner gällande beläggningsstandard och parkskötsel.

Åtgärder

Årligt utökade medel för beläggning ökar vägstandarden successivt. Likaså skulle medel behöva tillföras för att höja standarden på lekplatserna samt park- och grönytor, enkla åtgärder i riktning mot målet om Bästa barnkommun och Bästa företagskommun. Belysningsanläggningarnas armaturer byts kontinuerligt ut till LED-armatur för ökad energieffektivitet. En omställning av flera gräsytor till ängsmark runt om i kommunen görs både för att gynna biologisk mångfald och för att spara pengar. Tillsammanslösningar med andra samhällsaktörer i framtiden behöver undersökas.

Internfinansierad verksamhet

Lokalförsörjningens ekonomi urholkas av främst stigande kapitalkostnader för investeringsunderhållet. Åtgärder är helt nödvändiga för att kunna bära dessa så att inte förutsättningarna urholkas för ändamålsenliga, säkra och kostnadseffektiva lokaler och anläggningar.

Åtgärder

Energioptimerande och kostnadsbesparande åtgärder såsom solcellsinstallationer och robotisering pågår. Andra åtgärder är förändrad grönyteskötsel, minskad belysning mm. Nämnden minskar ogärna på driftsunderhållet då det leder till ökade kostnader på sikt.

Kost och städs anpassningar under 2024 får full effekt 2025 och behöver fortsätta 2026 för en budget i balans. Trots att livsmedelskostnaderna planat ut fortsätter dom tyvärr att öka, vilket ställer krav på ytterligare åtgärder för att försöka parera dessa.

Åtgärder

Bestående minskning av 20 tjänster, bibehållen minskning av måltidsalternativ för grundskole- och gymnasieelever, fortsatt full rotation som arbetssätt för bemanning och fortsatt införande av robotteknik. En översyn av resursbehov för måltidsförsörjningen med undersökning av typ av kök och antal kök genomförs 2025. Tillsammansarbete med barn- och utbildningsförvaltningen pågår kring bemanningsoptimering.

Taxefinansierad verksamhet

Förnyelsetakten på ledningsnät och anläggningar inom VA-verksamheten är mycket låg vilket är en utmaning kopplat till taxekollektivets förmåga att finansiera investeringar framåt samt de risker som finns med gamla ledningar.

Resultatet 2024 för VA var -9,7 mnkr och det ackumulerade resultatet -20,2 mnkr. Investeringsbehovet är stort pga gamla anläggningar, höjda miljölagkrav samt kommunens tillväxtambitioner. Anläggningarnas status försämras gradvis pga. det bristande underhållet vilket gör att in- och utläckage är för högt och fortsätter stiga trots pågående åtgärder. Situationen som är densamma i många svenska kommuner leder till behov av ytterligare taxehöjningar.

Åtgärder

En tioårig budget finns för VA samt en plan för återställande av det ackumulerade underskottet till 2028 där årliga taxehöjningar på 8-12 % föreslås i kombination med skattebidrag.

Energieffektiviseringar och processoptimering vilket minskat kemikalieanvändningen har redan genomförts liksom minskat in- och utläckage. Utredningar och åtgärder kring in- och utläckage fortsätter i de delar av ledningsnätet som är i sämst skick för att ytterligare minska kostnaderna. Digitala vattenmätare införs liksom digitala AI-verktyg för effektivare administration.

11.2 Omvärld

Hållbarhetsarbetet med klimatlöften om minskad klimatpåverkan från livsmedel och transporter, försvåras inom framförallt kostverksamheten på grund av kommande års ekonomiska läge.

Kostnaden för livsmedel bedöms inte minska eller gå tillbaka till nivån före 2022. Bedömningen grundas i den globala påverkan som råder kring livsmedelsproduktionen i världen och i Sverige. Extremare väder och högre temperaturer resulterar i sämre skördar av spannmål som påverkar tillgången till foder. Odling överlag påverkas. Klimatomställningen innebär även att lantbruk, livsmedelsproducenter och grossister gör miljöinvesteringar vilket påverkar prisbilden.

Agenda 2030 innebär att matsvinnet ska halveras. Den nationella livsmedelsstrategin anger att 60 % av de offentliga måltiderna ska bestå av ekologiska livsmedel, Marks kommun ligger på 21 % då ekonomin inte tillåter en högre andel. Strategin belyser även behovet av att öka självförsörjningsgraden i Sverige. Nämnden prioriterar svenska livsmedel med svenskt kött och lokalproducerat färskt kött och chark.

Allt större krav ställs på minskad energiåtgång inom fastighetsbeståndet, också genom byggregler kopplade till EU-krav. Utredning pågår på nationell nivå kring nya krav inom området och dess implementering i svensk lagstiftning.

De förändrade befolkningsprognoserna som innebär lägre barnantal i skola och förskola mot tidigare beräknat innebär att det blir ytterligare svårare att prioritera på vilka fastigheter underhålls- och övriga investeringsmedel skall läggas. Det kan också innebära en större tomställdhet och kommunen kommer i så fall att ställas inför frågor om att behålla eller avyttra fastigheter som tidigare setts som en naturlig del i beståndet.

Nytt avloppsdirektiv har beslutats inom EU, vilket kommer påverka och ställa krav på avloppsanläggningen.

Lagen om allmänna vattentjänster har uppdaterats vilket innebär att VA-kollektivet framöver ska ta särskild hänsyn till kommunmedlemmars möjlighet att själva lösa sitt dricks- och avloppsvatten. Detta kommer leda till att fler områden utpekas till enskilda inom vattentjänstplanen.

Invånare, företagare och besökare har en förväntan på snabbtillgänglig kommunal service vilket ställer krav bla. på förenklade processer och kommunikation via hemsida och andra kanaler. Arbete krävs för en ökad digitalisering som möjliggör välfärdsutveckling.

Vid senaste SKR-enkäten "Kritik på teknik" 2022 framkom att kommuninvånarna efterfrågar fler GC-vägar för att möjliggöra trygga och miljövänliga transporter. Utifrån medborgarförslagen är det ofta önskemål om nya GC-vägar längs Trafikverkets vägar i och mellan orter vilka kommunen har mindre rådighet över.

Lag- och kvalitetskrav med efterföljande förväntningar från omgivningen gör samhällsbyggandet komplext med ökat behov av tillsammansarbete inom kommunen tidigt i processen.

Verksamheter behöver fokusera på krisberedskap och kontinuitetsplanering främst kopplat till dricksvattens- och livsmedelsförsörjning där en ökad självförsörjning är viktigt.

Lagstiftning angående IT-säkerhet för dricksvattenanläggningar har skärpts och skärps ytterligare för att innefatta avloppsverksamhet och kommunal avfallshantering.

Lagkrav kommer med högre krav på renings- och vattenverk bland annat för att klara lägre PFAS-halter samt klimatsäkring av verksamheten. Samverkan och helhetssyn mellan VA-huvudmän, näringslivet och utbildningsväsendet är en viktig faktor för att lyckas.

Ny lagstiftning fokuserar på minskad nedskräpning på allmänna platser och bättre sortering av avfall i offentliga miljöer. Även avfallsområdet påverkas av ny lagstiftning, tex med bostadsnära insamling av förpackningar från alla hushåll senast 2027. Kommunen har i samverkan med övriga kommuner i Sjuhärad beslutat om ett insamlingssystem i två kärl med fyra fack i varje. Tanken är att kostnaderna för att omhänderta förpackningar ska täckas via producenterna samtidigt som det nya insamlingssystemet ökar kostnader för andra fraktioner. Detta kommer att påverka avfallstaxan.

11.3 Ekonomi

Driftredovisning (belopp i mnkr)	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029 ej besl.
Nettokostnader/budgetram	-65,4	-79,7	-83,5	-86,7	-89,5	-89,5

Budgetramarna i tabellen ovan gäller beslutad budget 2025-2028 som kommunfullmäktige antog i juni 2024. Budgetramen för 2026 ligger i nuläget på 83,5 mnkr. Utöver det som ingår i budgeten för 2026 vill nämnden särskilt lyfta nedan saker.

Ramfinansierad verksamhet

Gata och park

Det finns en ett ärende från 2023 som gäller stängsling av järnväg. Ett förslag till stängsling togs fram där det fanns sju platser längs järnvägen som hade behov av stängsling. Kostnaderna fördelas mellan Trafikverket och kommunen. För Marks del skulle det enligt 2022 års beräkningar innebära kostnader på omkring 3,3 mnkr med 20 % osäkerhet. Teknik- och servicenämnden skickade ärendet vidare till kommunstyrelsen för ställningstagande. Ärendet har ännu inte avgjorts av kommunstyrelsen, men det är en fördel om ett klarläggande kunde ske inför 2026. Beloppet rymms inte i förvaltningens nuvarande budget för 2026.

En upphandling av entreprenör för skogsverksamheten ska genomföras och skogsbruksplan ska uppdateras. Teknik- och servicenämnden ser att det ekonomiska ansvaret ligger hos kommunstyrelsen medan kompetensen att kravställa och upphandla entreprenör ligger hos teknik- och servicenämnden. Det finns idag oklarheter kring kostnadshantering vilket behöver redas ut.

Internfinansierad verksamhet

Kost och städ

Kost och städverksamheten startar året med ett underskott på 4 mnkr. Budgetförutsättningarna för 2025 och framåt innehåller en förväntan om att hålla budgeten i samband med att anpassningsarbetet från 2024, får helårseffekt under våren 2025.

En del av anpassningsarbetet är att servera ett alternativ istället för två i grundskola och gymnasiet samt ersätta salladsbuffén med tre grönsaker. Detta avviker från kommunens Måltidsprogram som beskriver att samtliga skolor och gymnasiet i Marks kommun, ska kunna erbjuda två alternativa maträtter till lunch samt salladsbuffé. Detta är i sin tur avvikande från Livsmedelsverkets rekommendation om utbud för bra mat i skolan.

Prisutvecklingen på upphandlade livsmedel från grossisterna för 2024 landade på ca 7 % i snitt. De fortsatt ökade priserna på alla kategorier av livsmedel skapar svårigheter att klara måltidsförsörjningen inom ramen för kommunfullmäktiges budget 2026 och det finns inga ytterligare möjligheter att minska måltidsutbudet såvida inte mer drastiska åtgärder vidtas i form av tex att sluta köpa svenskt, lokala produkter och att sluta servera mjölk.

Under 2025 har kostverksamheten i uppdrag att utreda måltidsförsörjnings resursbehov i förhållande till antal kök och typ av kök. Detta ger ett underlag för beslut mot en måltidsservice som kan bli mer kostnadseffektiv.

Lokalförsörjning

Verksamheten lämnar 2024 med ett överskott. Överskottet härleds dock till åtgärder av tillfällig karaktär i form av minskat driftunderhåll av kommunens fastigheter. Lokalförsörjningens ekonomiska ställning framöver påverkas kraftigt av relationen mellan det index man tillåts höja internhyrorna (PKV) samt kostnadsutvecklingen av energi, hyrda lokaler, pris av material och tjänster m.m.

Ca 1/4 av lokalförsörjningens bruttokostnader består av hyrda lokaler, där kostnadsutvecklingen till stor del regleras beroende på KPI-inflationen. Ca 1/3 av lokalförsörjnings bruttokostnader består av kapitalkostnader för nuvarande ägda lokaler. Energi, VA och avfallshantering m.m. är andra stora kostnadsposter som är svåra att påverka utan att det totala fastighetsbeståndet förändras. Om det ekonomiska utrymmet på sikt minskas är det därför som enklaste utväg, likt anpassningarna för 2024, att driftunderhållet blir en del av att anpassa verksamheten för att styra mot en ekonomi i balans. Minskat driftunderhåll bidrar till att nuvarande underhållsskuld ökar och att, över tid styra mot en budget i balans genom att dra ned på underhåll, har generellt sett en negativ ekonomisk effekt på längre sikt då framtida åtgärder oftast blir betydligt dyrare.

Teknik- och servicenämndens tidigare föreslagna förbättringsåtgärder för ett mer ändamålsenligt internhyressystem, vilka nämnden självt inte kan genomföra utan stöd från övriga kommunorganisationen, behöver prioriteras.

Taxefinansierad verksamhet

VA

När man lämnar 2024 så har VA-verksamheten ett ackumulerat underskott med 20,2 mnkr. Teknik- och servicenämndens budget för 2025 anger ett resultat för VA på -2,9 mnkr inklusive skattebidrag på 6,5 mnkr. Det innebär att underskottet ökar ytterligare. Teknik- och servicenämnden tolkar praxis kring återställandet av underskottet att man har fem år på sig, eftersom det finns en plan kring återställandet.

Planen, som nyligen är uppdaterad i samband med nämndens förslag till VA-taxa för 2026 består av följande delar:

- I stort sett bibehållna kostnadsnivåer på enheterna, med indexuppräknning på 2,3 % årligen, inklusive personal. Om löner eller andra kostnadsposter ökar mer än så krävs effektiviseringar på andra områden.
- Oförändrad räntenivå.
- Aktiverade färdigställda investeringar på ca 80 mnkr årligen 2026-2028. I detta ryms fortsatt 25 mnkr i årlig ram för mindre investeringar. Färdigställande av Öxabäck enligt aktuell budget på maximalt 45,2 mnkr. Sanering Kvarnvägen/Skördegatan färdigställs. Skene teknisk anläggning färdigställs 2027 till en maximal utgift på 114 mnkr (med stor risk för högre kostnad). Exploatering Horred och Stommen ryms för 20 mnkr totalt, (ej beslutat ännu av kommunfullmäktige). Utbyggnad av VA-ledningar Dyrenäs med 10 mnkr färdigställs 2028. Överföringsledningar Sättila-Flohult-Dyrenäs färdigställs 2028 med 11 mnkr.
- Fritsla tekniska anläggning med tillhörande ledningar samt sanering Industrigatan kan inte färdigställas före 2029, om inte taxan höjs eller annat prioriteras ner.

Det är en kärv budget, både driftkostnader och investeringsnivåer är låga. Det finns begränsat utrymme för kostnadsökningar samtidigt som vi ser stora risker för fördröjningar i projekten. Den låga budgeten för ledningsnätet leder till ökade risker för leveransstörningar med stora konsekvenser för kommunmedlemmar. En kontinuerlig omprioritering av ovan beskrivna plan krävs.

Nödvändiga utredningar behöver påbörjas avseende Skene avloppsreningsverk och det är olämpligt att inte göra dessa som en anpassningsåtgärd.

Med ovan förutsättningar så behövs en taxehöjning på 12 % till 2026 samt drygt 8 % åren 2027 och 2028, för att nå ett ackumulerat resultat på noll, vid utgången av 2028. Notera att man därmed drar ut på det tillåtna maximalt. Det finns inget som hindrar att man har ambitionen att nå noll före 2028. Upplägget ovan innebär att det efter 2026 fortfarande kommer vara ett underskott på 17 mnkr och de två sista åren kommer vara relativt stora överskott. Om något oförutsett sker 2028 så är utrymmet för att hantera det begränsat.

Avfall

Vilken nivå på taxan som behövs 2026 beror till stor del på om skattekollektivet kommer att finansiera lakvattenkostnaderna. Dessa består av två delar: dels reningskostnaderna och dels eventuella utredningsåtgärder. De förstnämnda kommer troligen inte ändras så mycket i närtid utan man kan anta att de kommer ligga i nivån 1,5-2,0 mnkr årligen.

Teknik- och servicenämnden anser att skattekollektivet ska finansiera reningen av lakvattnet men också att det bör finnas utrymme för utredningsåtgärder kring hur mängderna kan minska. Detta är ett arbete som bör ske i närtid, dvs redan under 2025, men nämns ändå här.

En stor osäkerhet 2026 är ifall en omlastningsstation kommer byggas vid Skene skog och driftas i egen regi eller om kommunstyrelsen beslutar att istället upphandla den tjänsten. Teknik- och servicenämnden beslutade i april 2024 att det är mest lönsamt att bygga en egen omlastningsstation och har begärt start av projektering och en utökning av investeringsbudgeten 2025. I skrivande stund, januari 2025, finns inget beslut från kommunstyrelsen, vilket är olyckligt och skapar osäkerhet. Preliminära kalkyler visar på stora fördröjningar ifall omlastning sker i t.ex. Borås eftersom det innebär längre körsträckor.

Ytterligare osäkerhet gäller vilken bidragsnivå som Naturvårdsverket kommer att ha under 2026.

Teknik- och serviceförvaltningen antar att en omlastningsstation byggs i egen regi samt att kostnader för lakvattenrening belastar skattekollektivet 2026. Taxan behöver då höjas med 7 % till 2026. Till 2027 kan höjningen stanna vid drygt 5 %. Att taxan behöver höjas med relativt mycket beror på de tillkommande kostnaderna från 2026. Även om staten ersätter kommunerna för förpackningsinsamlingen så drabbas övriga delar av avfallsinsamlingen, mat- och restavfallet, av nya kostnader för dess andel av de nya kärnen som behöver köpas in. Entreprenören som sköter insamlingen behöver nya avancerade fordon, där även mat- och restavfallet, kommer att hamna.

Det är ett nytt taxesystem som tar vid under 2026. Det är under utveckling och teknik- och serviceförvaltningen kommer behöva återkomma under 2025 med förslag på den taxan. Ambitionen är att den nya taxan totalt sett ska ge samma intäkter till avfallsverksamheten, som den gamla taxan. Det ska alltså inte behöva ske en ytterligare taxehöjning under 2026, även om det för den enskilde kunden kan bli skillnader beroende på vilken typ av abonnemang man har haft och vilket man väljer att byta till.

Nya behov pga lagkrav mm

Enligt budgetanvisningarna måste nya satsningar finansieras genom effektiviseringar och omprioriteringar. Fokus på nämndernas ekonomiska arbete ska i budgetprocessen ligga på att planera in verksamheten inom de beslutade budgetramarna. Detta gör det svårt att hantera konsekvenser av nya lagkrav, nationella, regionala och kommunala ambitioner och handlingsplaner som är ofinansierade.

Ofinansierade åtgärdsbehov som teknik- och servicenämnden ser är prioriterade och som ligger inom ramen för kommunens hållbarhetsprogram, antagna klimatlöften samt den regionala avfallsplanen motsvarar en summa på omkring 2 mnkr under 2026 och består av; lagerlokal för återbruk (årlig kostnad på 0,1 mnkr), högre tempo i arbetet med befintligt uppdrag från kommunfullmäktige avseende källsortering där det behövs projektledning för genomförande av inventeringar, kompletteringar av utrymmen och kärl, dialog och kommunikation samt arbete med fastighetsnära insamling och avfallsplan (årlig kostnad på 0,8 mnkr med skattefinansierad intern del och taxefinansierad extern del), inköp av offentliga sorteringskärl redan under 2025 för att möta lagkrav från 2026 att separat samla in förpackningsavfall på torg och i parker över 2 000 kvadratmeter samt förpackningsavfall av plast på andra platser utomhus så som gågator och badplatser (0,3 mnkr), skötsel av äldre deponier (årlig kostnad 0,3 mnkr) samt slamsugning av dagvattenbrunnar som det gjorts besparingar på med ökad risk för översvämningar (årlig kostnad på 0,5 mnkr).

Nämnden ser även att det finns prioriterade åtgärdsbehov inom ramen för att öka kommunens attraktivitet och känsla av trygghet hos boende, besökare och näringsliv motsvarande 3 mnkr; ytterligare en medarbetare samt driftmedel inom gata/park för ökad tillsyn och skötsel av lekplatser, ökad grönyteskötsel i centralorten, drift och skötsel av nya ytor på allmän platsmark, ökad budget vinterväghållning (årlig kostnad 1,0 mnkr), tillgänglighetsarbete enligt lagkrav så som enkelt avhjälpna hinder där inventering av både lokaler och allmän platsmark behöver göras i ett första steg (årlig kostnad 0,5 mnkr) samt ökad budget för att i snabbare takt byta ut gammal gatubelysning till LED-belysning (årlig kostnad 1,5 mnkr).

Nedan sammanfattas teknik- och servicenämndens prioriteringar enligt ovan:

Hållbarhetsprogrammet inklusive klimatlöften

Åtgärd	Belopp	Kommentar
Clean Vehicles Directive (CVD), klimatlöfte 16, 38,5 % av kommunens fordonspark ska vara enbart el eller vätgasdrivna perioden 2026-2030.	-	Kostnadsunderlag saknas
Miljövänligare drivmedel för kommunens egna lastbilar och arbetsmaskiner	-	Årligt belopp på 1,0 mnkr. Avvaktas.
Lagerlokal för återbruk	0,1 mnkr	Årligt belopp. Prioriterad åtgärd.
Energieffektivisering lokaler, lagkrav	-	Nytt lagkrav som vi behöver återkomma till.
Källsortering, projektledning av inventeringar, kompletteringar av utrymmen och kärl, dialog och kommunikation, ett befintligt uppdrag från kommunfullmäktige	0,8 mnkr	Årligt belopp (en tjänst som behöver finansieras via ram och avfallskollektiv). Prioriterad åtgärd.
Lagkrav från 2026 att separat samla in förpackningsavfall på torg och i parker över 2 000 kvadratmeter samt förpackningsavfall av plast på andra platser utomhus så som gågator, badplatser. Kräver investeringar i offentliga sorteringskärl 2025.	0,3 mnkr	Avser ett år. Prioriterad åtgärd.
Öka andelen ekologiska livsmedel från 21 % (genomsnitt i Sverige för offentlig sektor är 37 %) till målet på 60 % i Nationella livsmedelsstrategin och kommunens måltidprogram	-	Årligt belopp på 1,0 mnkr. Avvaktas.
Skötsel av äldre deponier	0,3 mnkr	Årligt belopp. Prioriterad åtgärd.
Slamsugning av dagvattenbrunnar	0,5 mnkr	Årligt belopp. Prioriterad åtgärd.
Miljösamordnare/strateg	-	Årligt belopp på 0,8 mnkr. Se även kompetensförsörjningsplan. Avvaktas.
Summa	2,0 mnkr (Avser 2026)	

Attraktiva och trygga Mark

Åtgärd	Belopp	Kommentar
Befintligt lagkrav om att kommunen behöver åtgärda nedskräpning som orsakats av allmänheten, även om det inte är på kommunal mark (Hållbarhetsprogrammet, Avfallsplanen) Ökad tillsyn och skötsel lekplatser Ökad skötselstandard grön miljö i centralorten. Drift och skötsel av nya ytor på allmän platsmark. Genom budgetmodellen fås tillskott för kapitalkostnadsökningar, men inte för ökade driftkostnader, vilket urholkar standarden. Ökad budget vinterväghållning	1,0 mnkr	Avser en medarbetare samt driftmedel från 2026. Prioriterad åtgärd.
Enkelt avhjälpta hinder för att öka tillgängligheten (lagkrav), inventering lokaler (åtgärder via driftunderhåll i det fall inga besparingar görs) samt allmän platsmark	0,5 mnkr	Årligt belopp. Prioriterad åtgärd.
Ökad budget LED gatubelysning.	1,5 mnkr	Årligt belopp för att skynda på energieffektivisering och minska driftkostnader då antalet felanmälningar sjunker. Prioriterad åtgärd.
Summa	3,0 mnkr (Avser 2026)	

Investeringsbudget

Investeringsprojekt	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029 ej besl.
Vatten- och avlopp, KF-projekt	38,1	74,7	49,8	21,3	15,4	
Vatten och avlopp ÖFL	1,6	1,0	0			
Vatten och avlopp, exploateringar	13,1	11,0	5,0	5,0	5,0	
Vatten och avlopp, årlig ram	27,1	25,0	25,0	25,0	25,0	-
Avfall	1,3	4,0	4,0	4,0	4,0	-
Gata och park	32,4	16,9	19,7	30,0	30,0	-
Gång- och cykelvägar	4,5	5,1	4,8	ingår i ovan	ingår i ovan	
Exploateringsprojekt gata	5,4	3,5	1,0	ingår i ovan	ingår i ovan	
Fordon och maskiner, gata	4,9	4,5	4,5	ingår i ovan	ingår i ovan	
Summa	128,4	145,7	113,8	85,3	79,4	

Kommentar

VA

VA-verksamheten investerade för 79,9 mnkr 2024. Kommunfullmäktige har beslutat om en budget för 2025 på 111,7 mnkr. Dessutom föreslår nämnden att ombudgetera 121,7 mnkr från 2024. Detta är mycket stora belopp, men det beror på att flera projekt har rullats framåt över åren. Prognosen för 2025 är investeringsutgifter på ca 110 mnkr och för 2026 ca 130 mnkr.

Eftersom vissa projekt löper över flera år och aktiveras först när de är färdiga så kommer inte belastningen på VA:s ekonomi 2026 att bli fullt så stor som investeringsnivån på 130 mnkr antyder. Långsiktigt tål VA:s ekonomi maximalt runt 80 mnkr årligen i investeringar som färdigställs, om man ska följa den plan som förvaltningen föreslår i samband med beslutet om VA-taxa 2026.

Skene teknisk anläggning har en beslutad budget på 100 mnkr. Den beslutades i samband med kommunfullmäktiges budget för 2025. Projektet är fortfarande i projekteringsfas, som beräknas vara klar i juni 2025, först därefter vet man mer om vilken total kostnad som projektet hamnar på. Just nu ser det dock ut som att det blir mer än 100 mnkr.

Avfall

Avfallsverksamheten har en beslutad investeringsram på 4,0 mnkr årligen av kommunfullmäktige. I nuläget är den tillräcklig för 2025 och även på sikt är den tillräcklig när det gäller diverse åtgärder på återvinningscentralen. Dock behövs en utökning 2026 när det gäller inköp av nya kärl. Teknik- och servicenämnden har i april 2024 (§ 79, 2024) begärt en utökad investeringsbudget med 46 mnkr. Det beloppet kommer troligen att behöva revideras uppåt och nämnden behöver återkomma med ett nytt belopp under våren 2025.

Teknik- och servicenämnden godkände i april 2024 (§ 51, 2024) förstudien för byggnation av en omlastningsstation och begärde då start av projektering. Ärendet har ännu inte tagits upp för beslut av kommunstyrelsens arbetsutskott utan beredning pågår i skrivande stund. Begärt belopp är 30,9 mnkr.

Gata och park

Totalt utfall för gata- och parkinvesteringarna 2024 blev 47,1 mnkr, vilket i stort sett var enligt budget. Ramen för 2025 och framåt är sänkt ganska rejält, till maximalt 30 mnkr. Prioritering har gjorts av teknik- och servicenämnden enligt ovan för 2025 och preliminärt för 2026. Åren 2027-2028 finns ingen prioritering för hur medlen ska fördelas mellan gata respektive gång- och cykelbanor etc.

I samband med att exploateringsprojektet vid Skene skog färdigställs så kan det finnas behov av att rusta upp övriga gator och belysningen för att få en enhetlighet i området. Vilka belopp det handlar om är just nu oklart och även om det ryms i investeringsbudgeten för 2026.

Utgifter för de två kommande exploateringsprojekten i Horred: Stommen och Lida ingår inte ovan. Teknik- och servicenämnden har i oktober (§ 106 och § 105, 2024) begärt utökad investeringsram för dessa på totalt 26,9 mnkr fr.o.m. 2025.

Lokaler

I lokalförsörjningsplanen 2026-2035 framförs förslag till beslut om fortsatt arbete och lokalförsörjning ser dessa beslut som viktiga både för verksamheternas behov men också för egen planering.

Teknik- och servicenämnden ser behov av att omfördela följande, av kommunfullmäktige beslutade investeringsmedel:

- Ram för lokaler - ej utnyttjad budget 2024 om 11,4 mnkr avseende reinvestering och förråd Näs inom Ram för lokaler ombudgeteras till 2025 då projektet löpt över åren.
- Skeneskolan etapp 1, inkl idrottshallar - Hela projektets investeringsbudget låg tidigare budgeterad år 2024 och teknik- och servicenämnden föreslog att flytta 70 mnkr till 2025. Utifrån utfallet 2024 föreslås 4,8 mnkr ombudgeteras till 2025, till en total budget om 74,8 mnkr 2025.
- Ny förskola Skene - Projektet löper in på 2025 och ej nyttjad budget från 2024 om 5,0 mnkr ombudgeteras till 2025.

11.4 Personal- och kompetensförsörjning

Målet är att vara en attraktiv arbetsgivare, behålla och utveckla kompetens samt ha en låg andel otrygga anställningar. Arbetskraften i Sverige räcker inte till i förhållande till de behov som finns och allt färre förväntas försörja allt fler på en arbetsmarknad där fler aktörer konkurrerar om samma individer.

Kompetensförsörjning är en stor utmaning och bristen syns tydligast bland projektledare, el- och driftekniker, kockar, systemförvaltare och handläggare lön.

Som arbetsgivare behöver kommunen och nämnden satsa på bla. konkurrenskraftiga löner, säkerställa en god arbetsmiljö med möjlighet till kompetensutveckling samt marknadsföra via olika kanaler.

Ökade säkerhetshot gör att verksamheten behöver fokusera på krisberedskap och kontinuitetsplanering främst kopplat till dricksvattens- och livsmedelsförsörjning. Det kräver framför allt tid för arbetet vilket med befintliga resurser och med vakanshållning pga ekonomin gör att arbetet går långsamt. Förvaltningen har under 2024 stärkt upp med stödkompetens inom området vilket ingår i beslutad ram.

Kopplat till samhällsbyggnadsprocessen behövs medarbetare med kompetens för utredningar av olika slag där beviljad ramökning hjälpt till viss del men resurser fortfarande är knappa vilket gör att arbetet inte går så fort som önskas.

Om nämnden skall nå högre avtals- och leverantörstrohet så behövs ytterligare operativ förmåga att genomföra fler upphandlingar, dels inom nya områden men det innebär också ett stort arbete att upprätthålla nuvarande omfattning av upphandlade varor och tjänster.

De ökade lagkraven inom miljöområdet och ambitioner inom hållbarhetsarbetsområdet tydliggör behovet av en miljösamordnare inom förvaltningen vilken inte ryms inom ram.

Kostverksamhetens nedskärning av 12 medarbetare och förändring av måltidsservice kan göra det ännu svårare att både behålla och attrahera kockar. En återkommande åtgärd är att validera medarbetare med många år i yrket. I samarbete med AMC (arbetsmarknadscenter), via vuxenutbildningar som efterfrågar både lärlings- och praktikplatser, fångas talangerna upp och får stöd, kunskap och handledning på våra arbetsplatser. Möjlighet till kombinationstjänster behöver utredas både inom verksamheten och mellan verksamheter inom förvaltning och över förvaltningsgränser för att säkerställa tillgång till måltidsbiträdes- och städkompetens.

Utbildningar sker förutom löpande utifrån lagkrav även för att inspirera, engagera och utveckla inom t ex hållbarhet och hälsa. Friskvårdssatsningar genomförs. De sistnämnda är av särskild vikt då arbetet är fysiskt krävande.

VA-verksamheten står inför stora utmaningar utifrån lagkrav. Bedömningen är att verksamheten skulle behöva utökas med 5-10 nya medarbetare inom en tioårsperiod. En sådan utökning behöver täckas via taxor och samtidigt stora investeringsbehov gör det svårt med finansieringen. Därför behövs digitaliseringen satsas mer på. Verksamheten behöver stöd från bland annat IT- och digitaliseringsenheten samt kanslienheten i implementering av dessa åtgärder.

Kopplat till införande av bostadsnära insamling av förpackningar perioden 2024 till 2026 behöver avfallsverksamheten rekrytera ytterligare en medarbetare vilket inte ryms inom budget och befintlig taxa.

Lokalförsörjning har en utmaning i kompetensförsörjning avseende projektledare samt teknisk personal som fastighetsskötare och styr- och reglertekniker. Internutbildning är en åtgärd för att utveckla nuvarande personalstyrkas tekniska kunskaper, dels eftersom det ställs större tekniska krav på fastighetsskötare, men också för att det råder brist på teknisk personal. En lönenivå som kan matcha omvärlden är viktig. Vidare behöver området för hållbarhet och energi stärkas upp för att möta upp Agenda 2030, klimatlöften mm.

Inom löneservice har personalomsättningen varit hög samtidigt som det är svårt att rekrytera erfarna systemförvaltare och löneadministratörer. Åtgärder är genomtänka rekryteringsprocesser, satsning på kompetensutveckling, löneanpassning till omvärldsnivå, fler digitala lösningar samt ett intensifierat tillsammansarbete inom gruppen och med HR. En ny tjänst som lönechef har tillsatts i januari.

11.5 Taxor och avgifter

Sammanställning samtliga taxor

Taxa/taxe-område	Kort beskrivning av taxan	Belopp 2025	Senaste ändring av taxan i KF (åååå-mm)	Förslag till ny taxa 2026 (samt kort motivering)	Nytt taxebelopp 2026 efter indexuppräknings eller uppräknings på annat fastställt sätt (om uppräknings, ange vilket index/sätt)
Parkeringsplats, p-hus (tidigare taxa för parkeringsplatser)	Låst utrymme utan motorvärmarruttag.	P-däck, 275 kr/månad. P-plats 60 kr/månad.	201311	P-däck, 350 kr inkl. moms.	Förenkling då majoriteten av hyresgästerna är privatpersoner.
Parkeringsplats, p-hus (tidigare taxa för parkeringsplatser)	Låst utrymme med motorvärmarruttag.	P-däck, 275 kr/månad. Motorvärmarruttag, 30 kr/månad. P-plats 60 kr/månad.	201311	P-däck med motorvärmarruttag, 385 kr inkl. moms.	Förenkling då majoriteten av hyresgästerna är privatpersoner.
Hyra av plats i cykelgarage	Låst utrymme. Pris per månad inkl. moms	100 kr	202406	Oförändrad	
Taxa för kommunala ställplatser för husbilar	Avgift för att täcka kostnader för bl a el och andra driftkostnader på kommunala ställplatser för husbilar etc. I dagsläget finns det ställplatser vid Kinna resecentrum men taxan ska även tillämpas på eventuella framtida kommunala ställplatser	200 kr per dygn och plats (24 tim) inkl. moms	202406	Oförändrad	Indexuppräknas ej
Taxa för torgplatser	I Marks kommun finns det tre torgplatser. Mor Kerstins torg i Kinna, Parktorget i Skene och Fritsla torg i Fritsla. En torghandlare får högst använda två torgplatser per tillfälle. Alternativet är en fast avgift per plats och år. Alla avgifter gäller förutsatt att säljare samlar ihop och tar bort sitt skräp från sin torgplats. En torgplats är ca 22 kvm. Tillkommer gör el-kostnad som tas ut per dygn.	300 kr/dag/plats El-kostnad vid torghandel är 150 kr/dag.	202406	En torgplats kostar 300 kr/dag alternativt en fast avgift om 6 600 kr per plats och år. El-kostnad vid torghandel är 150 kr/dag. Pris exkl. moms	Kompletterad med fast avgift/plats och år.
Taxa för hushållsvatten i tank	Utkörning av hushållsvatten i tank. Avgiften varierar beroende på om det är under normal arbetstid eller jourtid och helgdagar. Avgiften inkluderar moms.	Vardagar kl 7-16: 4 375 kr. Jourtid och helgdagar: 5 625 kr	202406	Vardagar kl 7-16: 4 500 kr. Jourtid och helgdagar: 6 125 kr privatpersoner inkl. moms	
Felparkeringsavgifter	Gäller allmän platsmark	700 kr inkl. moms	201911	Oförändrad	
Felparkeringsavgift - plats avsedd för rörelsehindrade	Gäller allmän platsmark	1 000 kr inkl. moms	201711	Oförändrad	
Kontrollavgift för felparkering på kvartersmark.	Gäller kvartersmark. Får inte vara högre än taxa för felparkering.	700 kr inkl. moms	201911	Oförändrad	

Renhållningstaxa	Avgiften är uppbyggd med en fast grundavgift per antal lägenheter i kombination med hämningsavgift grundad på hämningsintervaller. Från och med 20210101 ingår även returpappersansvar	Se bilaga	202406	Se bilaga	
VA-taxa	Avgiften för vatten- och avlopp (VA) består av olika delar. En fast grundavgift, en fast lägenhetsavgift, en rörlig del beroende på vattenförbrukningen, samt en del för omhändertagande av dagvatten från gator och fastigheter.	Se bilaga	202406	Se bilaga	
Uthyrning av plats på gemensamma skyltar		125 kr/mån exkl. moms	200811	Oförändrad	
Återställning för schaktning på allmän plats. Avgift tas ut vid ansökan och schaktåterställning	Vid ansökningstillfället tillämpas administrationsavgift för schakttillstånd. För att täcka utgifter som uppstår för kommunen. Vid schaktning på allmän plats faktureras den som orsakar schaktning den självkostnad som kommunen faktureras av den entreprenör som enligt gällande avtal utför återställningsarbete. Förhöjd avgift tas ut om schaktarbetet genomförs i beläggningar är yngre eller lika med 3 år	Administrationsavgift för schakttillstånd 1 750 kr Avgift om 8 000 kr om schakttillstånd ej godkänts vid påbörjat arbete. Därefter 250 kr/dag tills schakttillstånd är godkänt. År 1-5 ggr återställningskostnad (beläggningsåret). År 2 - 4 ggr återställningskostnad År 3 - 3 ggr återställningskostnad År 4 2 ggr återställningskostnad. Exkl. moms	202406	Administrationsavgift för schakttillstånd 2 000 kr. Avgift om 10 000 kr om schakttillstånd ej godkänts vid påbörjat arbete. Därefter 400 kr/dag tills schakttillstånd är godkänt. Ej komplett dagbok 400 kr per dag. År 1 - 5 ggr återställningskostnad (beläggnings-året) År 2 - 4 ggr återställningskostnad År 3 - 3 ggr. återställningskostnad År 4 - 1 ggr återställningskostnad Exkl. moms	Föreslagen taxehöjning inkluderar ny avgift om 400 kr/dag exkl. moms om komplett dagbok ej finns.
Framtida underhåll	Det är vanligt att det uppstår skador efter lednings- och schaktarbeten några år efter att schakten är återställd. Därför tas det ut en ersättning för framtida underhåll. Den skall täcka lagning av skador och den tidigareläggning av underhåll som kan behövas.	Ingen avgift idag.		Asfalterad kör- och gångbana från år 4 till år 10, 300 kr per kvm. exkl. moms. Stensatt kör- och gångbana från år 4 till år 10, 250 kr per kvm exkl. moms	Ny taxa
Avgift för el vid nyttjande av offentliga platser	Avgift för el vid nyttjande av offentliga platser. Personal behöver åka ut och låsa upp elskåpen.	Dag 1 - 150 kr och därefter 50 kr/dag Exkl. moms	202406	Oförändrad	

Avgift för trafikordningsplan	Administrationsavgift utgår vid ansökan om trafikordningsplan. Avser arbetet med att säkerställa trafiksäkerheten.	1 750 kr/ansökan 8 000 kr om trafikordningsplan ej lämnats in vid påbörjat arbete. Därefter 250 kr/dag tills trafikordningsplan är godkänd. Exkl. moms	202406	1 750 kr/ansökan 10 000 kr om trafikordningsplan ej lämnats in vid påbörjat arbete. Därefter 400 kr/dag tills trafikordningsplan är godkänd. Exkl. moms	
Gravplatsavgift på kommunal begravningsplats för sällskapsdjur	Engångsavgift som avser en 10-årsperiod. Moms utgår ej.	1 000 kr	202212	Oförändrad	
Taxa för externa måltider	Taxan avser externa besökare icke pensionär inom restauranger på äldreboenden inom kommunen.	88 kr/portion	201911		Följer från och med 2025 prisbasbeloppets utveckling samt konsumentverkets skäliga livsmedelskostnader.
Avgift för trafiköar, 2 st.	Taxan avser hastighetsdämpande åtgärder under perioden 1 maj-31 oktober. Trafiköar kommer successivt att ersätta blomlådor.	1 500 kr/säsong Inkl. moms	202406	Oförändrad	
Toalettbesök Kinna resecentrum	Pris per gång, inkl moms	10 kr		Oförändrad	

Förändrade taxor

Taxa	Taxa 2025	Taxa 2026	Kommentarer
VA	Beslutad höjning 9 %	Förslag på höjning 12 %.	Se särskild bilaga
Avfall, ej inkl slam	Beslutad höjning 6 %	Förslag på höjning 7 %	Se särskild bilaga
Avfall, slam	Beslutad höjning 6 %	Förslag på höjning 3 %.	Se särskild bilaga
Återställning för schaktning på allmän plats. Avgift tas ut vid ansökan och schaktåterställning	Administrationsavgift för schakttillstånd 1 750 kr Avgift om 8 000 kr om schakttillstånd ej godkänts vid påbörjat arbete. Därefter 250 kr/dag tills schakttillstånd är godkänt. År 1 - 5 ggr återställningskostnad (belägningsåret) År 2 - 4 ggr återställningskostnad År 3 - 3 ggr återställningskostnad År 4 2 ggr återställningskostnad Taxa exkl. moms	Administrationsavgift för schakttillstånd 2 000 kr. Avgift om 10 000 kr om schakttillstånd ej godkänts vid påbörjat arbete. Därefter 400 kr/dag tills schakttillstånd är godkänt. Ej komplett dagbok 400 kr per dag. År 1 - 5 ggr återställningskostnad (belägningsåret) År 2 - 4 ggr återställningskostnad År 3 - 3 ggr återställningskostnad År 4 1 ggr återställningskostnad Taxa exkl. moms	Komplettering av befintlig taxa med 400 kr/dag exkl. moms om komplett dagbok ej finns.
Framtida underhåll	Ingen avgift i dag	Asfalterad kör- och gångbana från år 4 till år 10, 300 kr/kvm exkl. moms. Stensatt kör- och gångbana från år 4 till år 10, 250 kr/kvm exkl. moms	Det är vanligt att det uppstår skador efter lednings- och schaktarbeten några år efter att schakten är återställt. Därför tas det ut en ersättning för framtida underhåll. Den skall täcka lagning av skador och den tidigareläggning av underhåll som kan behövas.
Parkeringsplats, p-hus (tidigare taxa för parkeringsplatser)	P-däck, 275 kr/månad. P-plats 60 kr/månad.	P-däck, 280 kr/månad exkl. moms, dvs 350 kr inkl. moms.	Förenkling då majoriteten av hyresgästerna är privatpersoner.
Parkeringsplats, p-hus (tidigare taxa för parkeringsplatser)	P-däck, 275 kr/månad. Motorvärmarruttag, 30 kr/månad. P-plats 60 kr/månad.	P-däck med motorvärmarruttag, 308 kr/månad exkl. moms, dvs 385 kr inkl. moms.	Förenkling då majoriteten av hyresgästerna är privatpersoner.

Taxa för torgplatser	300 kr/dag/plats El-kostnad vid torghandel är 150 kr/dag.	En torgplats kostar 300 kr/dag alternativt en fast avgift om 6 600 kr per plats och år. El-kostnad vid torghandel är 150 kr/dag. Pris exkl. moms	Kompletterad med fast avgift/plats och år.
Taxa för hushållsvatten i tank	Vardagar kl 7-16: 4 375 kr. Jourtid och helgdagar: 5 625 kr	Vardagar kl 7-16: 4 500 kr inkl. moms. Jourtid och helgdagar: 6 125 kr inkl. moms. privatpersoner	
Avgift för trafikanordningsplan	1 750 kr/ansökan 8 000 kr om trafikanordningsplan ej lämnats in vid påbörjat arbete. Därefter 250 kr/dag tills trafikanordningsplan är godkänd. Exkl. moms	1 750 kr/ansökan 10 000 kr om trafikanordningsplan ej lämnats in vid påbörjat arbete. Därefter 400 kr/dag tills trafikanordningsplan är godkänd. Exkl. moms	

Intäkter från taxor och avgifter

Verksamhetsområde	Utfall 2024 (mnkr)	Budget 2025 (mnkr)	Budget 2026 (mnkr)
VA-taxor	86,5	92,9	103,7
Avfallstaxor	41,1	43,3	46,3
Summa (mnkr)	127,6	136,2	150,0